

**VESILAHDEN KUNTA,
STRATEGINEN YLEISKAAVA**

VASTINERAPORTTI
LUONNOS
NÄHTÄVILLÄ

7.1.2026
8.9.2025
16.10.2025-16.11.2025

1.	PIRKANMAAN ELY-KESKUS – 14.11.2025.....	2
2.	LUONNONVARAKESKUS LUKE – 14.10.2025.....	7
3.	METSÄHALLITUS – 6.11.2025.....	7
4.	FINGRID – 16.10.2025.....	8
5.	VÄYLÄVIRASTO – 21.10.2025.....	8
6.	PUOLUSTUSVOIMIEN 2. LOGISTIKKARYKMENTTI – 7.11.2025.....	8
7.	FINAVIA – 13.11.2025.....	8
8.	SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON PIRKANMAAN PIIRI – 14.11.2025.....	9
9.	MTK PIRKANMAA – 17.11.2025.....	12
10.	METSÄNHOITOYHDISTYS PIRKANMAA – 13.11.2025.....	12
11.	LEMPÄÄLÄN KUNTA – 5.11.2025.....	13
12.	PIRKKALAN KUNTA – 10.11.2025.....	14
13.	VESILAHDEN KUNNAN RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA – 11.11.2025.....	14
14.	VESILAHDEN KUNNAN TEKNINEN LAUTAKUNTA – 17.11.2025.....	15
15.	VESILAHDEN YRITTÄJÄT RY – 11.11.2025.....	15
16.	PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO – 5.12.2025.....	15
17.	PIRKANMAAN LIITTO – 17.11.2025.....	20
18.	AKAAN KAUPUNKI – 3.12.2025.....	21
1.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	22
2.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	23
3.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	23
4.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	23
5.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	23
6.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	23
7.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	24
8.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	24
9.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	24
10.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	24
11.	YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025).....	24

LAUSUNNOT

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
1. PIRKANMAAN ELY-KESKUS – 14.11.2025	
ELY-keskus pitää myönteisenä, että Vesilahden kunta on päättänyt ryhtyä strategisen yleiskaavan laatimiseen ja maapoliittisen ohjelman uudistamiseen ja näkee ne tärkeinä työkaluina vahvistamaan kunnan vetovoimaa ja turvaamaan tasapainoisen kehityksen suhteessa Tampereen kaupunkiseudun kasvuun. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että Vesilahden strategisen yleiskaavan luonnos muodostaa hyvän perustan kaavan jatkovalmistelulle. ELY-keskus esittää, että kaavaehdotuksen laadinnassa otetaan vielä huomioon ja pohditaan tässä lausunnossa jäljempänä mainittuja asioita ja näkökulmia. Tarvittaessa ELY-keskus on valmis osallistumaan työneuvotteluihin, jos kunta niin katsoo tarpeelliseksi.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
Strategisen yleiskaavan oikeusvaikutukset Kaavaselostuksen mukaan strateginen yleiskaava on tarkoitus hyväksyä oikeusvaikutteisena ainoastaan kehittämismerkintöjen osalta. Kehittämismerkintöjen lisäksi kaavaluonnoksessa on esitetty informatiivisia merkintöjä, joille ei ole tarkoitus antaa oikeusvaikutuksia, kuten kaikki kulttuuriympäristöä ja luonnonsuojelua koskevat merkinnät. Merkintöjen ja määräyksien oikeusvaikutteisuus ei käy selkeästi ilmi kaavakartalta. Yleiskaavasta tulisi selkeästi ilmetä, miltä osalta kysymyksessä on oikeusvaikutukseton yleiskaava. Jollei tällaista merkintää yleiskaavassa ole, yleiskaava on oikeusvaikutteinen laissa säädetyllä tavalla. Merkinnän on oltava kaavan määräyksissä, mainitseminen kaavaselostuksessa ei yksinomaan riitä. Sama koskee myös aiemmin laadittujen kaavojen voimaan jäämistä. Alueidenkäyttölain (132/1999, AkL) mukaan yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä (AkL 39.3 §).	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti strateginen, ei tarkan suunnittelun väline. Strateginen yleiskaava ei myöskään suoraan ohjaa maankäytön muutoksia tai varaa alueita. Täydennetään kaavaselostukseen ja määräyksiin sekä kaavamerkintöihin kuvaus siitä, mitkä merkinnöistä ovat oikeusvaikutteisia. Strateginen yleiskaava ei korvaa voimassa olevia yleiskaavoja vaan täydentää niitä.
Jako kehittämismerkintöjen ja informatiivisten merkintöjen välillä ei kokonaisuutena ole vielä riittävästi perusteltu. Oikeusvaikutuksettomiin yleiskaavamerkintöihin ei ole mahdollista tehokkaasti nojautua esimerkiksi rakentamista, toimenpiteitä tai poikkeamista koskevassa päätöksenteossa, eikä muussakaan rakentamislain tai alueidenkäyttölain mukaisessa oikeusharkintaisessa päätöksenteossa. ELY-keskus esittää, että merkintöjen ja määräysten oikeusvaikutuksia vielä pohditaan tarkemmin. Vähintäänkin kaavaselostuksessa on tarpeen tuoda esille, että kyseisten kulttuuriympäristöä ja luonnonsuojelua koskevien merkintöjen alueella jää voimaan maakuntakaavan oikeusvaikutteinen ohjausvaikutus, eikä strategisessa yleiskaavassa informatiivisena osoitettuja asioita voida tarkemman suunnittelun yhteydessä sivuuttaa.	Kaavaselostukseen lisätään yksityiskohtaisen kuvauksen ja perustelut kehittämismerkintöjen ja informatiivisten merkintöjen välillä. Kaavaselostuksessa ja -merkinnöissä korostetaan, että kulttuuriympäristöä ja luonnonsuojelua koskevien informatiivisten merkintöjen alueilla jää voimaan maakuntakaavan oikeusvaikutteinen ohjausvaikutus. Tämä ohjausvaikutus estää näiden merkintöjen sivuuttamisen tarkemman suunnittelun yhteydessä.
Lisäksi huomiona, että kaavakartalla on osoitettu mm. sähkönsiirtolinjoja, joista osa sijoittuu strategisen kaavan ulkopuolelle. Myös joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn yhteys kulkee osan matkaa Lempäälän kunnan puolella. Kaava-alueen ulkopuolelle jatkuvat linjat tulee kaavakartan sijaista esittää kaavaselostuksessa. Kaavakartalla tulisi olla vain merkintöjä, jotka ovat kaava-alueen sisäpuolella.	Poistetaan kunnanrajojen ulkopuolella jatkuvat merkinnät strategisesta yleiskaavasta. Naapurikuntien alueille jatkuvat merkinnät kuvastavat Vesilahden alueelle sijoittuvien toimintojen kytketymistä ympäröiviin kuntiin ja Tampereen kaupunkiseudulle. Informatiivisilla merkinnöillä osoitetaan ainoastaan

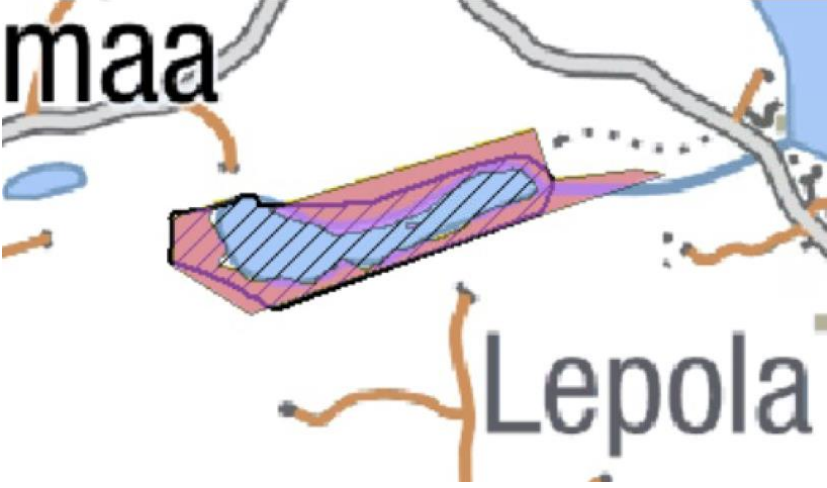
LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
ELY-keskus esittää, että kaavamääräyksien sisältöä vielä muutoinkin terävöitetään ja täsmennetään niiden oikeus- ja ohjausvaikutus huomioiden ja pohditaan määräysten vaikutusta jatkosuunnitteluun. On tärkeää tuoda esille myös, mitkä kehittämistoimet on tarkoitettu toteutettaviksi asemakaavoituksella. Kaavamerkinnoissa ei ole tarpeen esittää lähdettä siitä, mihin tietoaineistoihin merkintä perustuu.	olemassa olevia toimintoja tai ylemmän tason suunnitelmia, jotka eivät ole riippuvaisia Vesilahden tai sen naapurikuntien suunnitelmista. Näitä kuvaavat, ylikunnallisia merkintöjä sisältävät erilliset kartat sisällytetään kaavaselostukseen niin, että ne erottuvat selkeästi Vesilahden kuntarajojen sisäpuolelle sijoittuvista merkinnöistä.
Strategisen yleiskaavan liittyminen naapurikuntien suunnitelmiin ja voimaan jääviin yleiskaavoihin Kaavaselostuksessa ei kuvata naapurikuntien voimassa olevia yleiskaavoja, eikä strategisen yleiskaavan suhdetta tai liittymistä niihin arvioida. Kaavaselostusta tulee täydentää tältä osin. Edellä mainittujen kuntarajan yli jatkuvien johto- ja putkilinjojen sekä teiden liittyminen muiden kuntien suunnitelmiin on hyvä kuvata samassa yhteydessä. Kaavaselostuksessa olisi hyvä arvioida, miten strategisen yleiskaavan merkinnät vaikuttavat voimaan jäävien yleiskaavojen tulkintaan esimerkiksi poikkeamisluvan tai rakentamisluvan yhteydessä. Selostuksessa olisi myös hyvä tuoda esille, mitä vaikutuksia strategisella yleiskaavalla on esimerkiksi vireillä olevan rantaosayleiskaavan päivitystyöhön.	Kaavaselostusta täydennetään kuvauksella naapurikuntien voimassa olevista yleiskaavoista ja strategisen yleiskaavan suhteesta sekä liittymisestä niihin. Tämä sisältää kuntarajan yli jatkuvien johto- ja putkilinjojen sekä teiden liittymisen naapurikuntien suunnitelmiin. Vesilahden strategisen yleiskaavan kehittämismerkinnät ja informatiiviset merkinnät eivät muuta voimassa olevia Vesilahden kunnan yleiskaavoja millään lailla. Kaavaselostukseen lisätään arvio siitä, miten strategisen yleiskaavan merkinnät vaikuttavat voimassa olevien yleiskaavojen tulkintaan erityisesti poikkeamis- ja rakennuslupien yhteydessä.
Maakuntakaavan ohjausvaikutus Yleiskaavan laatimista ohjaa maakuntakaava, joka on otettava huomioon kuten alueidenkäyttölaki edellyttää (AKL 32 § ja 39 §). Maakuntakaava on otettu pääosin hyvin huomioon yleiskaavan luonnoksessa ja kokonaisuutena kaavaluonnos vastaa hyvin maakuntakaavan ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) linjauksia ja tavoitteita. ELY-keskus pitää tarkoituksenmukaisena, että täydentämisen vyöhykkeet osoitetaan pääosin kuntakeskuksen ja Lempäälän suunnan joukkoliikenneyhteyksien varrelle sekä olemassa olevien kylien yhteyteen.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
Teollisuuden kehittämisvyöhykkeiden osalta kartalla osoitettujen aluevarausten ja niitä koskevan määräyksen välillä on epäjohdonmukaisuutta mm. hyvän saavutettavuuden osalta. Teollisuusalueiden sijoittumiselle esitettyihin paikkoihin ei myöskään ole maakuntakaavassa osoitettua tukea, vaan ne sijoittuvat osin alueille, joissa maakuntakaavassa on teollisuustoimintojen sijoittumista vaikeuttavia merkintöjä kuten luonnon ydinalue tai valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Myöskään maakuntakaavan maa- ja metsätalousalue (ns. valkoinen alue) ei anna perusteita sijoittaa seudullisen kokoluokan teollisuusaluetta ilman riittävää vaikutusten arviointia. Yleiskaavassa on vielä tarpeen ottaa huomioon maakuntakaavassa osoitetut luonnon monimuotoisuuden ydinalueet. Lisäksi on tarpeen huomioida maakuntakaavassa osoitetut kiviaineishuollon alueet (EO/k), jotka sijaitsevat osittain yleiskaavakartalla esitettyjen metsäalueiden ja ekologisten yhteyksien kanssa päällekkäin tai vähintäänkin aivan näiden läheisyydessä. ELY-keskus esittää, että kiviaineishuollon alueet osoitetaan kaavakartalla tai vähintään kaavamääräyksessä.	Tarkistetaan, onko maakuntakaavan luonnon monimuotoisuuden ydinalueet huomioitu riittävällä tavalla kaavamääräyksissä ja että maakuntakaavan merkinnät eivät ole ristiriidassa strategisen yleiskaavan merkintöjen kanssa. Strategisessa yleiskaavassa ei osoiteta seudullisen kokoluokan teollisuusalueita. Mikäli sellaisia ryhdytään suunnittelemaan, tehdään riittävät vaikutusten arvioinnit tarkemman suunnittelun yhteydessä. Täydennetään strategista yleiskaavaa maakuntakaavassa osoitetuilla kiviaineshuollon alueilla.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Kiviainesalueiden huomioiminen yleiskaavassa on tärkeää, koska maa-ainek- sia ei saa ottaa niin, että vaikeutetaan alueen käyttämistä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen (Maa-aineslaki 555/1981, MAL 3.2 §). Kiviainesalueiden huomioon ottamista tukee myös maa-aineslain 10.2 §:ssä säädetty mahdollisuus myöntää maakuntakaavan tai yleiskaavan pohjalta eri- tyisestä syystä 20 vuoden maa-aineslupa kalliokiviaineksen ottamiseen.	
Luontoarvot Strategisessa yleiskaavassa on osoitettu laajasti metsävyöhykkeitä, niiden si- sälle metsän ydinalueita, sekä metsävyöhykkeiden välisiä ekologisia yhteyksiä. Käytettävissä olevan luontotiedon perusteella alueet ovat tarkoituksenmukai- sesti määriteltäviä. Tiivistävä rakentaminen on osoitettu pääasiassa olemassa oleviin asutus-/kyläkeskuksiin. Vesilahden alueelle sijoittuu arvokkaita vesistö-, ranta-, suo- ja perinnebiotoop- pialueita, jotka eivät nouse esiin kaavakartalla tai sisälly kaavassa osoitettuihin metsävyöhykkeisiin. Näitä alueita on esitelty mm. Vesilahden arvokkaat luonto- kohteet -selvityksessä (Selänpää 2021). ELY-keskus toteaa, että pienialaisia kohteita ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista esittää strategisella kaavata- solla, mutta näiden sijoittuminen on syytä ottaa huomioon kehittämisalueita määriteltäessä ja tarvittaessa osoittaa kaavassa esimerkiksi pistemäisillä mer- kinnöillä. On myös syytä nostaa esille, että ranta-alueet ovat usein monimuo- toisuuskeskittyneitä ja ovat tärkeä osa ekologista verkostoa. Ranta-alueiden merkitys sinivihervestoston osana ei nouse kaavassa esille. ELY-keskus kiinnittää huomioita, että teollisuuden kehittämisvyöhykkeitä, uu- siutuvan energian mahdollisuuksia sekä voimajohdon yhteystarvealueita on osoitettu alueille, joissa ei ole merkittävässä määrin olemassa olevaa infraa, eri- tyisesti kaava-alueen kaakkois- ja luoteiskulmissa. Käytettävissä olevan luon- totiedon perusteella alueiden läheisyyteen sijoittuu merkittäviä luontoarvoja, kuten arvokkaita perinnebiotooppeja ja suurten petolintujen pesäpaikkoja. Tämä on hyvä tiedostaa kaavan laadinnassa. "Luonnon muovaama"-kartalle on lisätty informatiivisina kohteina alueella ole- massa olevat suojelualueet. Kartalta puuttuvat seuraavat yksityiset suojelualu- eet: Pekanmaan suo YSA260241 & Höyssän metsä YSA268715.	Kuten lausunnossakin todetaan, ei pienialai- sia perinnebiotooppialueita ole tarkoituksen- mukaista osoittaa strategisessa yleiskaa- vassa. Niiden sijainnit huomioidaan aika- naan tarkemmassa aluesuunnittelussa, toi- mintojen sijoittelussa ja näiden vaikutusten arvioinnissa. Strateginen yleiskaava on nimensä mukai- sesti strateginen, ei tarkan suunnittelun vä- line. Strateginen yleiskaava ei myöskään suoraan varaa alueita maankäytön muutok- siin. Lisätään kaavakartalle puuttuvat yksityiset suojelualueet, mikäli ne ovat riittävän erottu- via kaavan mittakaavassa ja mikäli eivät, myös pistemäistä merkintätapaa voidaan harkita.
Elinkeinot ja vihreä siirtymä ELY-keskus pitää myönteisenä, että strategisessa yleiskaavassa on huomioitu kestävä energiatuotanto, tunnistettu Vesilahden kunnan potentiaaliset kestävät energiamuodot sekä hyödynnetty aikaisemmin hankkeena toteutetun Vesilah- den bio- ja kiertotalousselvityksen tuloksia kaavaratkaisuissa. Aurinkovoiman osalta on tunnistettu sähkönsiirtoverkon läheisyyden olevan merkittävä kannustin aurinkovoimahankkeiden kehittymiselle. Aurinkovoimara- kentamista tulisi ohjata rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautu- neille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan. Myös kaavaselostuksessa on esitetty, että laajat yhtenäiset peltoalueet halutaan säilyttää maatalouskäytössä niiden maisema-arvot turvaten. Kaavaratkaisussa kuitenkin osa uusiutuvan energian potentiaalin osoittavista kaavamerkinnöistä ja laajaa yhtenäistä pelto- aluetta osoittavista kaavamerkinnöistä on sijoitettu samalle alueelle, jota ei voida pitää suositeltavana. Energiantuotantoalueiden osoittamista valtakunnal-	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Uusiutuvan energian potentiaalin osoittavia kaavamerkintöjä on strategisessa yleiskaa- vassa osoitettu strategisella tasolla jatkosel- vitystä varten.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
lisesti tai maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden välittömään läheisyyteen olisi myös vielä syytä harkita. Jatkosuunnittelussa on tarpeen tehdä aurinkoenergiapotentiaalin tarkempaa arviointia. Kaavan tavoitteena on mahdollistaa elinkeinoelämän monipuolistuminen, mitä ELY-keskus pitää myönteisenä. Edellä ja maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta lausutun takia ELY-keskus suosittelee, että yritystoiminnan alueiden sijoittumista ja ympäristövaikutuksia tarkastellaan vielä tarkemmin erillisellä selvityksellä. Maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten turvaaminen hyvä tavoite. Yleiskaavan luonnoksessa esitetyt laajat yhtenäiset peltoalueet ja biotalouden kehittämiskohteet tukevat maatalouden säilymistä ja mahdollistavat myös toimintojen kehittämisen. Teemakartan 1 määräyksissä on selkeyden vuoksi tarpeen tuoda esille, että metsävyöhykkeellä ja metsän ydinalueilla ja ekologisen yhteyden alueilla noudatetaan metsän hoitamisessa ja käyttämisessä metsälakia.	Täydennetään kaavaselostusta kuvauksella yritystoiminnan kehittämisalueiden sijoittumisesta ja sen periaatteista. Huomioidaan niiden ympäristövaikutukset monipuolisesti ehdotusvaiheessa täydentyvässä vaikutusten arvioinnissa. Lisätään kaavamääräyksiin ja kaavaselostukseen maininta metsälaista.
Maantieverkko ja liikenne Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue viittaa strategisen yleiskaavan OAS:sta 29.1.2025 antamaan lausuntoon ja katsoo, että lausunnossa esiin nostetut maantieverkkoa ja liikennettä koskevat asiat tulee edelleen huomioida kaavaprosessissa sekä kaavan mukaisen alueidenkäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa. L-vastuualue korostaa maantien 301, Vesilahdentien merkittävyyttä sekä seudullisen liikenteen että Vesilahden savutettavuuden kannalta. Vesilahdentien varren kaavoitus- ja rakentamishankkeissa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa selvittää hankkeen vaikutukset maantiehen 301, sen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Etenkin liittymäjärjestelyt ja niiden toteuttamismahdollisuus Vesilahdentielle tulee selvittää tienpitäjältä, 1.1.2026 alkaen Sisä-Suomen elinvoimakeskuksesta hankkeiden suunnittelun alkuvaiheessa. Myös liikenteen mahdolliset haitat tulee huomioida suunniteltaessa tien varrelle herkkää maankäyttöä kuten asutusta. Maantie 301 on osoitettu strategisessa yleiskaavaluonnoksessa Lempäälän rajalta Narvaan asti ”Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn yhteys” -merkinnällä. Vesilahdentien varrelle on laadittavana tiesuunnitelma Lempäälän ja Vesilahden kirkonkylän välille. Muilta osin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämistä tiellä ei ole suunniteltu. Maantieverkon investointien kuten tarvittavien jalankulku- ja pyöräteiden, alikulkujen sekä liittymien suunnittelu- ja toteuttamisvastuu onkin usein kunnilla tai alueiden maankäytön toteuttajilla.	Laaditaan erillinen liikenteellinen tarkastelu, jossa keskitytään erityisesti hankkeen maantiehen 301 kohdistuviin vaikutuksiin. Täydennetään kaavaselostusta erilliselivityksen keskeisimmillä tuloksilla.
Vesihuolto ELY-keskus näkee positiivisena, että yksi keskeisiä kaavassa tarkasteltavia teemoja on kestävä yhdyskunta- ja aluerakenne sekä resurssiviisaus. Pitkäjänteinen ja olemassa olevaan infraan tukeutuva yhdyskuntarakenteen kehittäminen tukee myös toimintakykyisten ja taloudellisten vesihuoltopalvelujen toteuttamista. Vesihuoltolain (119/2001) 5 §:n mukaan kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti vesihuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa. Strategisen yleiskaavan laatimistyö sekä lopullinen kaava auttavat kuntaa ohjaamaan vesihuollonkehittämistä alueellaan. Vesihuollon kehittämisvastuu on siis kunnalla ja	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
kunnan vesihuoltolaitos sekä muut tarpeelliset tahot osallistuvat kehittämistyöhön. Uuden vesihuoltolain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Lakiehdotukseen on kirjattu kunnalle uusi velvoite laatia kunnan vesihuoltosuunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä. Strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman laatimisen tuottama tieto tukevat vesihuoltosuunnitelman laatimista. Kunnan on hyvä seurata lain voimaan tulo ja sen lopullinen muoto tämän sekä muiden kunnalle osoitettujen velvoitteiden osalta.	
Ilmastovaikutukset ja sopeutuminen ilmastomuutokseen Kaavassa esitettävää kehittämistä pyritään ohjaamaan olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen nojautuen, mikä muodostaa hyvän pohjan myös ilmastotavoitteiden kannalta positiiviselle kehitykselle. ELY-keskus pitää hyvänä, että kaavassa on tunnistettu uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia ja tarkasteltu niitä suhteessa tiedossa olevaan energiansiirtoinfran kehittämiseen. Ilmastovaikutusten arviointi on laadittu asiantuntija-arviona hyödyntäen KILVA-työkalua. ELY-keskus pitää luonnosaineistossa esitettyä arviointia lähtökohdiana laatia lopullinen vaikutusten arviointi. Tässä vaiheessa arviointi ei vielä keskustele kaavaratkaisun tai kunnan paikallisten olosuhteiden kanssa. Tämän vuoksi arviointi ei tuota tietoa siitä, miten juuri tämä kaavaratkaisu vaikuttaa ilmastomuutoksen hillintään tai sopeutumiseen tai mitä valintoja siinä on tehty negatiivisten vaikutusten minimoimiseksi. ELY-keskus katsoo, että selvitystä tulisi täydentää siten, että sillä arvioidaan syntyvää kaavaratkaisua. ELY-keskus suosittelee hyödyntämään ilmastovaikutusten arviointia osana kaavan jatkokehittämistä, jotta selvitys tuottaa lisäarvoa myös itse kaavoitusprosessiin. Strategisessa kaavassa keskeisiä ilmastokysymyksiä ovat olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen, uusiutuvien energiaratkaisujen mahdollistaminen, kestävä liikennejärjestelmän edistäminen sekä hiilinielujen ja -varastojen turvaaminen. Ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta keskeisiä tunnistettavia kysymyksiä ovat viherrakenteen ja ekologisten yhteyksien turvaaminen muuttuvassa ilmastossa, hulevesien hallinnan edellytysten mahdollistaminen niin tiivistyvässä taajamissa kuin laaja-alaisemmin vesien tilatavoitteiden saavuttamiseksi sekä asukkaiden terveellisen ja turvallisen elinympäristön turvaaminen suunnittelussa. Arvioinnin täydentämiseksi tulisi tarkastella, miten kaavaratkaisu vaikuttaa edellä kuvattuihin teemoihin: edistääkö tai vaikeuttaako se tavoitteiden saavuttamista, onko teemaa otettu huomioon kaavaa laadittaessa ja onko kaavassa tehty ratkaisuja, joilla haitallisia vaikutuksia on minimoitu. Koska strateginen kaava ohjaa koko kunnan maankäyttöä ja asettaa sille selkeät tavoitteelliset suuntaviivat, tulisi myös ilmastotavoitteiden osalta asettaa kehittämistä ohjaavia suuntaviivoja. Keskeisintä on tavoitella kokonaiskestävää kaavaratkaisua, mutta jatkosuunnittelua ohjaavaa tavoitteenasetantaa voidaan kirjata myös yksityiskohtaisemmin. Tähän tarvitaan vaikutusten arvioinnissa syntyvää tietoa.	KILVA-työkalun soveltaminen strategiseen yleiskaavaan, joka ei ole aluevarauskaava, on erittäin haasteellista. KILVA-työkalu vaatisi toimiakseen kunnolla tarkempaa suunnittelua aluevarauksineen eli osayleiskaavaratkaisuja. Kuten luonnosvaiheen kaavaselostuksessa on todettu, Vesilahden strategisen yleiskaavan ilmastovaikutusten arviointi viimeistellään ehdotusvaiheessa, jossa pyritään huomioimaan ELY-keskuksen kattava lausunto asiasta.
Katja-asetus Ympäristöministeriön asetuksen maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta (Katja-asetus) tavoitteena on edistää kaavatiedon saatavuutta ja parantaa kaavatiedon yhteentoimivuutta	Koska Vesilahdelle nyt laadittu suunnitelma on strateginen kunnan kehittämistä ohjaava yleiskaava, eivät Katja-asetuksen mukaiset

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
valtakunnallisesti. Alueidenkäyttölaki sisältää uudet säännökset, joiden mukaan yleiskaava, asemakaava, maakuntakaava, kaavamääräykset ja tonttijakosuunnitelma tulee jatkossa laatia kansallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa Katja-asetuksen mukaisesti. Asetuksen liitteessä 4 on esitetty noudatettavavakiomuotoinen kaavamääräyksen ja kaavakohteen esitystapa sekä kaavamääräyksen otsikointi myös yleiskaavoissa käytettävien kehittämisperiaatemarkintöjen osalta. ELY-keskus kannustaa siirtymään asetuksen mukaisten kaavamerkintöjen ja -määräysten käyttöön. Asetus sisältää kuitenkin siirtymäsäännöksen ja kumottua merkinnöistä annettua ympäristöministeriön asetusta voidaan soveltaa vuoden 2028 loppuun asti.	kaavakohteen esitystavat ja kaavamääräysten otsikointit ole suunnitelmatasolle tarkoituksenmukaisia.
Maapoliittinen ohjelma ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua kunnan maapoliittisesta ohjelmasta. Maapoliittisen ohjelman luonnoksessa on selkeästi linjattu maapoliittisia periaatteita: maanhankinta, tonttitarjonta, kaavoitusvaiheen omien maiden hyödyntäminen sekä maapoliittinen luovutus- ja hinnoittelupolitiikka. Tämä on myönteistä ja vastaa hyvää maapolitiikan käytäntöä. Luonnoksessa on otettu huomioon kunnan strategiset kasvusuunnat ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen, mikä edistää kunnan elinvoimaa ja hallittua maankäyttöä. Ohjelmassa olisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hyvä vielä selkeämmin kuvata keinoja sekä mittareita maapolitiikan toteutumiseksi (esim. raakamaavaranto, tonttien myynti-/vuokraus-toteutumat) ja ottaa huomioon seuranta- ja päivitysmekanismit. Ohjelman laatimisessa on hyvä ottaa huomioon, että alueidenkäyttölain uudistamisen yhteydessä on tavoitteena säätää erillinen kunnan maapolitiikkaa ohjaava laki, johon siirrettään voimassa olevan alueidenkäyttölain maapolitiikka ja kaavojen toteuttamista koskevat pykälät. Vesilahden maapoliittisen ohjelman luonnos vastaa laajasti lakiuudistuksen tavoitteisiin. Ohjelmassa voisi kuitenkin vielä selkeämmin ottaa kantaa maanomistajien asemaan mm. kaavoitusarvon nousun korvausten ja luovutusperusteiden osalta, jotka ovat uudistuksen keskeisiä painopisteitä. Kunnan maapoliittisen ohjelman luonnos on kokonaisuutena vakuuttava ja hyvin linjassa sekä kunnan strategisten tavoitteiden että uudistuvan kaavoitus- ja rakentamislain keskeisten painopisteiden kanssa. Ohjelmaa kannattaa vielä vahvistaa mittarien, seurannan ja maanomistajien aseman osalta, jotta se vastaa entistä paremmin lakimuutoksen ennakoituihin vaatimuksiin.	Seuranta- ja päivitysnäkökulma lisätään maapoliittiseen ohjelmaan (kappale 5.2 täydentyä seuraavaan vaiheeseen). Toteuttamiskysymykset liittyvät myös kaavoitusohjelmaan, joka on vasta tulossa nähtäville. Luonteeltaan syklisen maapolitiikan seuraimiseksi kehitetään kunnan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja hyödyntävä tilastollinen mittari, jonka avulla seurataan mm. toteutuneita kiinteistökauppoja ja kiinteistövuokrauksia. Alueidenkäyttölakiuudistuksen tarkka sisältö ei vielä ole tiedossa. Maapoliittista ohjelmaa tarkistetaan, kun tieto lain sisällöstä tarkentuu. Maapoliittiseen ohjelmaan kirjataan esitys päivitystarpeen pohdinnasta lakimuutosten yhteydessä.
2. LUONNONVARAKESKUS LUKE – 14.10.2025	
Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta.	Merkitään tiedoksi.
3. METSÄHALLITUS – 6.11.2025	
Metsähallitus kiinnittää huomiota Suonojärven lounaispuolella olevaan Iso-Hyyhysen Natura-alueeseen (FI0351003, SAC), jonka toteutustapa on luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi perustaminen. Kaavakartassa alue on informatiivisena merkitty Natura-alueen rajausta noudatellen. Iso-Hyyhynen kuuluu Pirkanmaan luonnonsuojelualueiden säädösvalmistelupakettiin hieman laajemmalla rajauksella, jota Metsähallitus ehdottaa käytettävän tässä yhteydessä (kuva 1).	Tarkennetaan Iso-Hyyhysen luonnonsuojelualueen rajausta kaavakartalle.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
	
Kaavaratkaisun Vesilahden länsi- ja eteläosiin sijoittuvat ekologisia yhteyksiä sekä metsän ydinalueita osoittavat kaavamerkinnot ja niitä koskevat määräykset tukevat pinta-alaltaan pieniä varsinaisia suojelukohteita, ja edesauttavat niiden suojeluarvojen säilymistä. Ekologisten yhteyksien kaavamääräyksessä todetaan, että merkinnällä ei ole vaikutusta metsätalouden harjoittamiseen. Metsänhoitokäytännöissä tulee kuitenkin huomioida kyseinen kehittämistavoite. Tällöin kyse on enemmänkin siitä, että kaavamääräys ei estä harjoittamasta metsätaloutta, kunhan se tapahtuu ekologisten yhteyksien kehittämistavoitetta vaarantamatta.	Merkitään tiedoksi ja tarkennetaan kaavamääräystä niin, että maakuntakaavasta peräisin olevien ekologisten yhteyksien merkintöjen suhde metsätalouden harjoittamiseen käy ilmi selkeästi.
4. FINGRID – 16.10.2025	
Tiedoksi, että Fingrid ei lausu Vesilahden Strategisesta yleiskaavasta ja maapoliittisesta ohjelmasta. Vesilahden alueella ei ole nykyisin Fingridin voimajoh-toja eikä muita toimintoja. Kiitokset yhteydenotosta.	Merkitään tiedoksi.
5. VÄYLÄVIRASTO – 21.10.2025	
Kiitos Väylävirastolle osoitetusta lausuntopyynnöstä koskien Vesilahden strate-gista yleiskaavaa ja maapoliittista ohjelmaa. Väylävirastolla ei ole lausuttavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.	Merkitään tiedoksi.
6. PUOLUSTUSVOIMIEN 2. LOGISTIIKKARYKMENTTI – 7.11.2025	
Puolustusvoimat toteaa, että alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuk-sen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida alueidenkäyt-ölain 4 a §:n sekä terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan valtakun-nallisen alueidenkäyttötavoitteen perusteella. Puolustusvoimat esittää Vesilah-den strategiseen yleiskaavaan ja maapoliittiseen ohjelmaan lisättäväksi seu-raava tuulivoimaa koskevaa yleismääräystä. <i>Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lau-sunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta.</i>	Merkitään tiedoksi ja täydennetään lausun-nossa esitetty lisäys yleismääräyksiin.
7. FINAVIA – 13.11.2025	
Yleiskaavan pohjoisosan alueet sijoittuvat Tampere-Pirkkalan lentoaseman kii-totien jatkeelle. Kaavaluonnoksessa alueen pohjoisosaan on merkitty enim-mäkseen maatalousalueita ja kaavassa määrittelemättömiksi jääviä alueita. Rämsoön kyläalue sijaitsee kiitotien jatkeen läheisyydessä. Kiitotien jatkeelle, noin 16 km etäisyydelle kiitotien päästä on kaavaluonnokseen merkitty teolli-suuden kehittämisvyöhyke ja voimajohtolinjan yhteystarve sekä mahdollisuus uusiutuvan energian tuotantoon.	Lisätään strategiseen yleiskaavaan maakun-takaavassa 2040 esitetty Tampere-Pirkkalan lentoaseman lentomelualue informatiivisina merkintöinä.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Finavia edellyttää, että Vesilahden yleiskaavassa tulee esittää Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 esitetty Tampere-Pirkkalan lentoaseman L_{den} 55 dB ylittävä lentokonemelualue ja tähän soveltuvat kaavamääräykset. Finavia katsoo, että lentokonemelualan lisäksi kaavassa tulisi esittää kiitotien jatkeelle sijoittuva lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke, jolle Finavia suosittelee 35 dB ääneneneristävyyksivaatimusta uusien asuinrakennusten rakentamisessa. Ääneneneristävyyksivaatimuksen tarkoituksena on vähentää toistuvan laskeutumismelun vaikutuksia kiitoteiden jatkeilla ja alueilla, joissa lentokonemelutaso alittaa L_{den} 55 dB. Finavia pitää näiden sisällyttämistä kaavaan tärkeänä, jotta lentokonemelu tulee riittävällä tavalla huomioiduksi kunnan pohjoisosaan mahdollisesti sijoittuvissa hankkeissa.	
Lisäksi Finavia muistuttaa, että lentoasemien esterajoitukset tulee huomioida ilmailulain nojalla. Finavia katsoo, että lentoaseman esterajoitukset tulee huomioida kaavassa vähintään sanallisina kaavamääräyksinä.	Merkitään tiedoksi ja lisätään maininta lentoaseman esterajoituksista kaavamääräyksiin.
8. SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON PIRKANMAAN PIIRI – 14.11.2025	
Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) esitetyt tavoitteet ovat monipuolisia ja kunnianhimoisia, mutta niiden toteuttamisessa on tärkeää varmistaa, että ympäristöarvot, kulttuuriperintö ja ilmastotavoitteet otetaan riittäväällä tarkkuudella huomioon.	Merkitään tiedoksi. Strategisessa yleiskaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota kulttuuriperintöön sekä ympäristö- ja ilmastoarvoihin, joista kumpaankin liittyvät teemat on nostettu omille kaavakartoilleen.
Vesilahden alueella esiintyy useita EU:n luonto- ja lintudirektiivien suojelamia lajeja, kuten liito-orava, useat lepakkolajit, punasotka, varpuspöllö ja harmaapäätikka. Näiden lajien elinympäristöjen säilyminen on direktiivien mukaisesti turvattava, eikä niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja saa hävittää tai heikentää. Kaavoituksessa on tärkeää varmistaa, että suunnitteluratkaisut eivät johda suojelutason heikkenemiseen. Tämä edellyttää ajantasaisia ja laadukkaasti tehtyjä luontoselvityksiä, tukena voidaan käyttää paikkatietopohjaisia analyysijä, joiden avulla voidaan tunnistaa ekologiset yhteydet ja lajien kannalta kriittiset alueet.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Luontoselvitykset tehdään tarkemmalla kaavoitustasolla aluevarauksia sisältäviä osayleiskaavoja tai asemakaavoja suunniteltaessa.
Vesilahdessa sijaitsee useita Natura 2000 -kohteita, kuten Onkemaanjärvi, Iso-Hyyhynen, Kirveslammi, Marttilan rantaniitty ja Niinimäen haka. Näiden alueiden luonnonarvot ovat kansallisesti ja EU-tasolla tunnustettuja, ja kaavahankkeiden vaikutukset niihin on arvioitava huolellisesti. Mikäli kaavaratkaisut voivat vaikuttaa Natura-alueisiin tai niiden läheisyyteen, on laadittava selvitys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta (Luonnonsuojelulaki 2023/1113, § 35). Erityisesti Kirveslammin alueella liito-oravan kulkuyhteyksien säilyminen myös Natura-alueen ulkopuolella on tärkeää.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Natura-tarvearviointi ei ole tällä kaavatasolla tarkoituksenmukainen. Kirveslammin alueen osalta tarkistetaan Natura-alueen läheisyyteen sijoittuva merkinnät ja lisätään niiden määräyksiin tarvittaessa maininta liito-oravan kulkuyhteyksistä.
Vesilahden kulttuurimaisemat ovat osa kunnan identiteettiä ja vetovoimaa. Kaavoituksessa tulee turvata näiden alueiden maisemallinen eheys ja kulttuurihistorialliset arvot. Pirkanmaan maakuntamuseon mukaan kaavaselostuksessa on tuotava esiin selvitystarpeet erityisesti niillä alueilla, joihin kohdistuu maankäytön muutoksia.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Selvitystarpeita arvioidaan tarkemmassa suunnittelussa.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Ilmastomuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen ovat keskeisiä tavoitteita, jotka tulee sisällyttää strategisen yleiskaavan linjauksiin. Kaavoituksessa on tärkeää suosia joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen saavutettavuutta, välttää hajarakentamista ja tukea resurssiviisasta yhdyskuntarakennetta. Uusiutuvan energian tuotanto, kuten aurinkovoima, tulee mahdollistaa tavalla, joka ei heikennä luonnon monimuotoisuutta. Viherpinta-alan säilyttäminen ja ekologisten yhteyksien turvaaminen tukevat ilmastomuutokseen sopeutumista ja parantavat asukkaiden hyvinvointia.	Täydennetään uusiutuvaan energiaan liittyviä kaavamääräyksiä luonnon monimuotoisuutta turvaavalla kirjauksella.
Strategisessa yleiskaavassa tulee hyödyntää paikkatietopohjaisia analyysejä ja huomioida metsäekologinen rakenne, uomaverkosto sekä ekologiset käytävät. Lisäksi tulee suojella uhanalaisia luontotyyppisiä, kuten lehtoja ja kangasmetsiä, jotka ovat arvioitu erittäin uhanalaisiksi, sekä perinnebiotooppeja, jotka ovat äärimmäisen uhanalaisia.	Strategisen yleiskaavan luonnokseen on merkitty metsävyöhykkeet, metsän ydinalueet ja ekologiset yhteydet, jotka on muodostettu paikkatietopohjaisten analyysien perusteella mm. metsäekologista rakennetta, uomaverkostoa, ekologisia käytäviä, uhanalaisia luontotyyppisiä ja perinnebiotooppeja tarkastellen. Samaiset seikat on huomioitu myös muiden kaavamerkintöjen sijoittelussa.
Luontoselvityksiä tulee päivittää erityisesti alueilla, joihin kohdistuu strategisia tavoitteita ja maankäytön muutoksia. Ilmastotavoitteet tulee sisällyttää kaavan strategiaan linjauksiin ja kehittämismerkintöihin, ja kulttuuriympäristöt tulee osoittaa kaavakartalla ja suojella kaavamääräyksiin. Ekologiset yhteydet tulee tunnistaa ja säilyttää osana kaavaratkaisua. Suosittelomme, että Vesilahden kunta varmistaa kaavatyössä riittävän selvityspohjan, osallistavan suunnittelun ja ympäristöarvojen huomioimisen kaikilla kaavatasoilla. Tämä tukee kestävästä kehitystä, luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja kulttuuriperinnön vaalimista Vesilahdessa. Liito-oravan elinympäristöt ovat herkkiä metsänhoidollisille toimenpiteille ja rakentamiselle. Kaavoituksessa tulee varmistaa, että liito-oravan kannalta tärkeät metsäalueet säilyvät riittävän laajoina ja yhtenäisinä. Liito-orava kartoitukset tulee tehdä oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja ammattitaitoisen luontokartoittajan toimesta tai käyttämällä koirakartoitusta. Kartoitusten tulee olla myös riittävän laaja-alaiset. Pirkanmaan ELY-keskuksen mukaan hankkeiden yhteydessä liito-oravan suojelua pitää arvioida hankkeita laajempaan kokonaisuuteen. Lisäksi tulee huomioida riittävän leveät ekologiset yhteydet, jotka mahdollistavat liito-oravan liikkumisen eri elinalueiden välillä. Lepakoiden suojelussa korostuu niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyttäminen. Rakennusten purkaminen, metsien hakkuut ja valaistuksen lisääminen voivat heikentää lepakoiden elinolosuhteita. Kaavoituksessa tulee kartoittaa lepakoiden esiintymisalueet, huomioida nykyiset tunnetut alueet ja varmistaa, että niiden elinympäristöt säilyvät häiriöttöminä. Strategisessa yleiskaavassa tulee osoittaa liito-oravan ja lepakoiden kannalta merkittävät alueet sekä varmistaa, että kaavaratkaisut tukevat lajien suojelutason säilymistä. Tämä tukee luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja edistää kestävästä maankäytöstä.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Luontoselvitykset päivitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kulttuuriympäristöt ja ekologiset yhteydet on osoitettu kaavakartoilla, samoin metsävyöhykkeet, metsän ydinalueet ja ekologiset yhteydet, jotka yhdessä metsälain kanssa turvaavat elinympäristöjä. Strategisella yleiskaavatasolla ei ole tarkoituksenmukaista arvioida yksittäisten lajien elinympäristöjä.
Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri suosittelee, että Vesilahden strategisessa yleiskaavassa tunnistetaan ja osoitetaan lintudirektiivilajien kannalta merkittävät alueet. Natura 2000 -alueiden läheisyydessä tulee varautua vaikutusten arviointiin ja tarvittaessa Natura-arvioinnin laatimiseen. Huomioon tulee ottaa myös Laukon kartanon lähistöllä sijaitseva 4 hehtaarin kokoinen MAALI-alue. Tämä Pyhäjärven tuntumassa oleva peltonotkelma tulvii keväisin	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Natura-tarvearviointi ei ole tällä kaavatasolla tarkoituksenmukainen.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
ja silloin siellä levähtää merkittävä määrä erilaisia vesi- ja kahlaajalintulajeja. Alueelta on tavattu jopa 187 äärimmäisen uhanalaista suokukkoa, joka myös EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji (lajin elinympäristöjä suojeltava erityistoimin). Vesilahden strategisen yleiskaavan alueella esiintyy useita EU:n lintudirektiivin suojelemissa lajeja, joiden elinympäristöjen säilyminen on tärkeää sekä kansallisen että EU-lainsäädännön näkökulmasta. Kaavoituksessa ja maankäytön suunnittelussa tulee varmistaa, että näiden lajien suojelutaso säilyy suotuisana. Tämä tukee luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja edistää kestävä kehitystä Vesilahden kunnassa.	Tarkistetaan MAALI-alueen rajausta ja huomioidaan se kaavaehdotuksen sisällössä. Kaavaratkaisussa on tärkeää varmistaa, että MAALI-alueen ohella myös peltonotkelma, jolla se sijaitsee, säilyy viljelykäytössä.
Strategisessa yleiskaavassa tulee huomioida alueen arvokkaiden luontokohteiden merkitys luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Vesilahdessa sijaitsee useita luonnonsuojelualueita, jotka eivät kuulu Natura 2000-verkostoon mutta ovat silti merkittäviä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Näihin kuuluvat muun muassa Iso-Hyyhynen, Pinalhon yksityinen suojelualue, Marttilan rantaniitty ja Niinimäen haka. Nämä kohteet edustavat monipuolisia elinympäristöjä, kuten vanhoja metsiä, perinnebiotooppeja ja kosteikkoja, jotka ovat tärkeitä uhanalaisten lajien säilymiselle. Kaavoituksessa tulee varmistaa, ettei näiden alueiden luonnonarvoja heikennetä esimerkiksi rakentamisen, liikenteen tai virkistyskäytön seurauksena. Suojelualueiden ympärille on syytä jättää riittävä suojavyöhyke, ja niiden ekologinen yhteys muihin luontokohteisiin tulee säilyttää. Strategisessa yleiskaavassa tulee tunnistaa ja osoittaa Vesilahden alueen luonnonsuojelualueet ja arvokkaat luontotyytit, erityisesti lehdot, osana ekologisten yhteyksien ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Kaavoituksessa on tärkeää varmistaa, että nämä kohteet säilyvät häiriöttöminä ja että niiden suojelutaso säilyy suotuisana. Tämä tukee sekä kansallisia että EU:n biodiversiteettitavoitteita.	Kaavaluonnoksessa on osoitettu luonnon-suojelualueet, minkä lisäksi arvokkaat luontotyytit on huomioitu metsävyöhykkeiden, metsän ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien kaavamerkinnöissä sekä muiden kaavamerkintöjen sijoittelussa.
Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri pitää hyvänä, että ekologiset yhteydet on tuotu esille, kun luodaan strategista yleiskaavaa Vesilahden kunnan alueella. Vesilahdessa on laajat ja yhtenäiset metsäalueet, jotka muodostavat merkittävän ekologisen ja maisemallisen kokonaisuuden painottuen erityisesti kunnan länsiosiin. Pirkanmaan piiri haluaa tuoda esille vielä seuraavat asiat, joita ekologisten käytävien suunnittelussa tulee ottaa huomioon: - Yhteyksien jatkuvuus ja riittävä leveys, jotta ne palvelevat eri lajien liikkumistarpeita. Maakunnallisesti tärkeän ja toimivan metsäekologisen yhteyden vähimmäissuositusleveytenä pidetään taajamassa noin 300 metriä ja taajaman ulkopuolella noin 500–1000 metriä. Suunnittelussa tulee huomioida myös, että yhteyden kapein kohta ei saisi olla leveyttään pidempi. - Häiriötekijöiden, kuten valaistuksen, melun ja virkistyskäytön vaikutusten minimointi erityisesti ydinalueiden läheisyydessä. - Yhteensovitus naapurikuntien kanssa, jotta yhteydet muodostavat toimivan seudullisen verkoston. - Ilmastomuutoksen vaikutukset, kuten lajien siirtyminen uusille alueille ja elinympäristöjen muutos. - Seuranta ja päivitys, jotta yhteyksien toimivuutta voidaan arvioida ja tarvittaessa kehittää uusien luontoselvitysten ja havaintojen perusteella.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Ekologiset yhteydet on osoitettu kaavaluonnoksessa. Tarkennetaan kaavaselostusta ja -määräyksiä Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin huomioilla soveltuvilta osin.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Suosittelaaan, että ekologiset yhteydet osoitetaan kaavakartalla ja niiden säilyminen turvataan kaavamääräyksiin.	
Vesilahden maapoliittinen ohjelma sisältää useita ympäristön kannalta myönteisiä linjauksia, jotka tukevat kunnan strategista kehittämistä ja kestävää maankäyttöä. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri esittää, että maapoliittista ohjelmaa täydennetään seuraavilla seikoilla ja näiden lisäksi maapoliittisen ohjelman linjauksista tulee tehdä vaikutustenarvioinnit luonnon ja ympäristön näkökulmasta ennen kuin niitä voidaan edistää. 1. Ekologiset yhteydet ja ranta-alueiden arvot osoitetaan kaavakartalla ja niiden säilyminen turvataan kaavamääräyksiin. 2. Huomioidaan Vesilahden arvokkaat luontotyytit, kuten lehdot, perinnebiotoopit ja paikalliset luonnonsuojelualueet maan hankinnassa ja kaavoituksessa. Tämä on keskeistä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. 3. Ilmastovaikutusten arviointi on ohjelmassa mainittu yleisellä tasolla, mutta konkreettiset keinot tai mittarit puuttuvat. 4. Ohjelmassa ei myöskään ole linjauksia pohjavesialueiden ja vesistöjen suojelusta, vaikka Vesilahdessa sijaitsee esimerkiksi Vakkalan 2-luokan pohjavesialue. 5. Ohjelmassa ei ole erikseen käsitelty ranta-alueiden erityisiä ympäristöarvoja, kuten vesistöjen suojelua, rantaluontotyyppejä, tulvariskien hallintaa tai maisemavaikutuksia. Ranta-alueet ovat usein ekologisesti herkkiä ja maisemallisesti arvokkaita, ja niihin kohdistuva rakentaminen voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, vedenlaatuun ja kulttuurimaisemaan. 6. Ranta-alueiden ympäristöarvot tulee tunnistaa ja huomioida, kun suunnitellaan maanhankintaa ja kaavoitusta. Vesistöjen suojelu ja tulvariskien hallinta tulee ottaa osaksi maapolitiikkaa. Maisemallisesti arvokkaat ranta-alueet tulee säilyttää ja rakentamista ohjata maisemaa kunnioittavaksi. Täydennysten avulla Vesilahden maapoliittinen ohjelma tukee entistä vahvemmin kunnan ympäristötavoitteita, luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävää kehitystä.	Tarkennetaan maapoliittista ohjelmaa soveltuville osin, esitetyt näkökohdat huomioiden. Lausunnossa esitetty huomioidaan myös strategisessa yleiskaavassa soveltuvin osin. Maapoliittinen ohjelma ei lähtökohtaisesti sisällä vaikutusten arviointia, mutta näkökulmien hyödyntämistä pohditaan ohjelman seuraaviin vaiheisiin. Osa esitetyistä lisäyksistä soveltuvat paremmin tarkemman suunnittelun (esimerkiksi asemakaavoituksen) osaksi. Lisätään maapoliittiseen ohjelmaan kirjaus, jonka mukaan Vesilahden kunta huomioi tarvittaessa maanhankinnassa mm. arvokkaat luontokohteet. Ranta-alueiden ympäristöarvojen huomioonottamisen katsotaan olevan maapoliittista ohjelmaa tarkemmalla suunnittelutasolla vaikuttava asia. Vesilahdella suunnitellaan rantaosayleiskaavan päivittämistä, minkä yhteydessä käsitellään tarkemmin ranta-alueiden ympäristöarvoja.
9. MTK PIRKANMAA – 17.11.2025	
MTK-Pirkanmaa kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Meillä ei ole huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
10. METSÄNHOITOYHDISTYS PIRKANMAA – 13.11.2025	
Vesilahden strategisen yleiskaavan luonnoksessa on erityisen hyvää se, että siinä tunnistetaan tarve harjoittaa maa- ja metsätaloutta. Kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä todetaan muutamassa kohdassa, että edellä mainittujen elinkeinojen toiminta ja kehitys tulee turvata. Vesilahden viehätys perustuu nimenomaan sille, että olemme luonnonläheinen kunta, mutta kuitenkin riittävän lähellä työpaikkoja ja isompia keskuksia. Tästä erityisyydestä tulisi pitää kiinni, eikä pyritellä samankaltaiseksi kuin naapurikunnat.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Kokonaiskaavakarttaa tarkisteltaessa huomio kiinnittyy metsävyöhykkeisiin ja metsäisiin ydinalueisiin. Taajamien, peltujen ja järvien lisäksi Vesilahdessa on huomattavan paljon metsää, ja vihreiden soikoiden sijaan värtys voisi olla kauttaaltaan vihreä. Ekologisten yhteyksien nuolet ovat keinotekoisia, jos niillä ei kuitenkaan tarkoiteta mitään kovin erityistä, kuten kaavamerkinnästä saattaa ymmärtää. Voimassa olevassa yleiskaavassa ja luontoselvityksissä kuitenkin vaaditaan esimerkiksi liito-oravan viheryhteyden säilyttämistä kaavaan määritellyllä reitillä, mikä on jokseenkin ongelmallista, jos oletetaan, että alle kymmenen vuotta elävä olento pysyisi samalla alueella kymmeniä vuosia. Kaavoituksen ei tulisi ottaa kantaa lajin elinympäristöön, koska se on alati omaan tahtiinsa muuttuva ja ihmisen kontrolliin taipumaton. Metsätalous ei uhkaa liito-oravaa, sillä se on luonnonsuojelulain turvaa nauttiva laji ja se otetaan huomioon aina metsätalouden toimien suunnittelussa ja toteutuksessa.	Metsäalueilla on voimassa luonnonsuojelulain ohella metsälaki, joka turvaa mm. liito-oravien elinolosuhteet.
Kaavakartalla on ulkoilureittejä, joiden tarkka sijainti jää epäselväksi ja näin lieenee tarkoituskin. Reitit sijaitsevat yksityisten maanomistajien mailla ja vain osa on merkitty maastoon. Mikäli todella olisi tarkoitus kehittää reitistöä, kunnalla pitää olla valmius Maanmittauslaitoksen reittitoimitukseen ja tästä aiheutuviin korvauksiin sekä reittien ylläpitoon. Ylläpito kuuluu kuitenkin reitin haltijalle. Mikäli ylläpitoa säilytetään maanomistajalle, siitä tulee korvata kelpoisesti.	Strategisessa yleiskaavassa osoitetaan maakuntakaavaan merkityt ja olemassa olevan ulkoilureitit. Reitit voidaan toteuttaa reittitoimituksin tai tarkemmalla suunnittelulla.
Merkittävin maisemallinen muutos, joka suunnitelmaan on merkitty, on suurjännitelinja. Kymmenisen kilometriä pitkä linja pirstoisi lukemattomien maanomistajien tilat ja halkoisi maiseman. Pyhäjärven rantavyöhykkeellä on maakuntakaavaan merkitty valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja Koskenkylässä maakunnallisesti arvokas maisema-alue, joten myös näitä merkintöjä tulisi kunnioittaa puhumattakaan maanomistajille koituvasta talous- ja maisemahaitasta.	Merkittään tiedoksi. Kaavaselostuksessa ja kaavan vaikutusten arvioinnissa tunnustetaan suurjännitelinjasta mahdollisesti aiheutuva paikallinen maisemahaitta. Maanomistajille maksetaan voimalinjaa rakennettaessa taloushaittaa kompensoivat korvaukset.
Maapoliittisessa ohjelmassa pidetään ensisijaisena ja pääasiallisena keinona vapaaehtoista maanhankintaa kunnan maa-alueita koskien. Tämä on varsin kannatettavaa, ja olisi suotavaa välttää katualueiden ilmaisuovutus-velvollisuutta edes lain sallimissa tilanteissa. Vaikka asemakaava-alueet tehtäisiin pääsääntöisesti kunnan omistamille alueille, kuulostaa huolestuttavalta maanomistajien näkökulmasta, että osa maasta voitaisiin ottaa korvauksetta kunnan käyttöön.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Maanhankinnassa toimitaan lain sallimissa rajoissa, joiden puitteissa Vesilahden kunta käyttää harkintavaltaansa.
11. LEMPÄÄLÄN KUNTA – 5.11.2025	
Lempäälän kunta toteaa, että kaavaluonnoksessa on OAS-vaiheen lausunnon mukaisesti huomioitu Lempäälän strategisen yleiskaavan 2040 ekologinen yhteys ja sen jatkuminen Vesilahden puolelle. Lempäälän kunnan rajalle on osoitettu ulkoilureittejä Vesilahden kuntakeskuksen ympäristössä sekä maakuntakaavan mukaisesti Koskenkylästä Mattilaan. Kaavamääräyksissä ulkoilureitit ja niiden tarpeet yhdistävät kunnan sisäisiä päävirikistysalueita toisiinsa, mikä tukee seudullista virkistysverkostoa.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
Kaavan tavoitteissa mainitaan väestönkasvutavoite yhdestä kahteen prosenttiin, mutta selostuksessa ei tarkemmin avata millaiset kasvutavoitteet ovat väkimäärällisesti ja kuinka se mahdollisesti jakautuu kunnan eri osiin. Tämä hankaloittaa Metsämantereen ja kirkonkylän osalta vaikutusten arviointia Lempäälän kunnan alueisiin. Aineistoa tulisi täydentää näiltä osin.	Kasvun suuntautumiseen on varauduttu strategisessa yleiskaavassa osoittamalla tavoiteltavat tiivistymisen alueet. Nähtävillä tulossa olevassa kaavoitusohjelmassa määritellään tarkemmin kasvutavoitteet ja niiden alueellinen jakautuminen.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Kestävä tulevaisuus -kartalla kirkonkylän, Narvan ja Koskenkylän ympärille osoitetuilta punaruskeilta alueilta puuttuu kaavamerkinnoista ja -määräyksistä selitys. Aineistoa tulee täydentää näiltä osin.	Tarkistetaan kaavakartta, merkinnät ja määräykset sekä tehdään tarvittavat täydennykset.
Lempäälän kunnan alueille on kaavakartoissa piirretty merkintöjä, kuten kirkonkylän ympärille piirretty nimetön aluerajaus, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn yhteys, kehittyvä tie, ekologinen yhteys, alustava vetyverkoston runkolinja. Näistä ristiriidassa Lempäälän kaavojen kanssa on mm. Vesilahdentielle osoitetut kehittämismerkinnät, alustava vetyverkoston runkolinja ja kirkonkylän ympärille osoitettu aluerajaus. Lempäälän kunta korostaa, että näiden alueiden suunnittelu ja kehittäminen kuuluu Lempäälän kunnan toimivaltaan. Tämän vuoksi kaavakartalta tulee poistaa sellaiset kaavamerkinnot ja määräykset, joiden suunnitteluvastuu ei ole Vesilahden kunnalla. Lempäälän kunta muistuttaa edelleen, että Vesilahden strategisen yleiskaavan laadinnassa tulee ottaa huomioon Lempäälän voimassa olevat kaavat ja niissä suunniteltu maankäyttö. Suunniteltava maankäyttö ei saa liiallisesti tukeutua Lempäälän kunnan alueisiin, sillä Lempäälällä ei ole suunnitelmissa kehittää rajan tuntuman alueiden maankäyttöä, laajentaa taajamaa tai toteuttaa uusia liikenneyhteyksiä. Tämä tulee huomioida myös alueiden toteutusvaiheiden suunnittelussa.	ELY-keskuksen palautteessa esitettiin samanlainen huomio. Lempäälän kunnan alueelle jatkuvat merkinnät kuvastavat Vesilahden alueelle sijoittuvien toimintojen kytkeytymistä ympäröiviin kuntiin ja Tampereen kaupunkiseudulle. Informatiivisilla merkinnöillä osoitetaan ainoastaan olemassa olevia toimintoja tai ylemmän tason suunnitelmia, jotka eivät ole riippuvaisia Vesilahden tai Lempäälän suunnitelmista. Näitä kuvaavat, ylikunnallisia merkintöjä sisältävät erilliset kartat sisällytetään kaavaselostukseen niin, että ne erottuvat selkeästi Vesilahden kuntarajojen sisäpuolelle sijoittuvista merkinnöistä. Tarkennetaan kaavaselostukseen sekä vaikutusten arviointiin tietoa Lempäälän voimassa olevista kaavoista ja niissä suunnitellusta maankäytöstä sekä tarkistetaan strategisen yleiskaavan yhteensovitus niiden kanssa.
12. PIRKKALAN KUNTA – 10.11.2025	
Strategisen yleiskaavan luonnos kattaa koko Vesilahden kunnan ja on näin ollen tarkoituksenmukainen ja kunnan strategiaa selkeästi ja monipuolisesti eteenpäin vievä. Strategisen yleiskaavan esitystapa on kuitenkin hieman vaikeaselkoinen jolloin esitetyt kartat ja niiden määräykset ovat haasteellisia tulkita ja arvioida.	Tarkennetaan oikeusvaikutuksia koskevia kirjauksia kaavamääräyksiin ja kaavaselostukseen.
13. VESILAHDEN KUNNAN RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA – 11.11.2025	
<u>Rakennusvalvonta</u> Lautakunnan näkemyksen mukaan on olennaista, että strategista yleiskaavaa voitaisiin hyödyntää ohjaavana asiakirjana erityisesti kaavoittamattomilla alueilla, jolloin kehittämisalueet ja nykyinen yhdyskuntarakenne huomioitaisiin tulevan rakentamisen sijoittumisen arvioinnissa. Kaavaluonnoksessa esitetyillä kyläalueilla tiiviimpi rakentaminen on mahdollista, mutta rakentamisen tulee sopeutua maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaille alueille. Rakentamisen ohjaaminen olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen ja mahdollisen kunnallistekniikan piiriin on perusteltua sekä yhdyskuntatalouden että ympäristön kannalta. Lautakunta toivoo, että kaavakarttaan tarkennetaan kylien lisäksi myös muita, pienempiä asumisen keskittymiä ja palvelujen saavutettavuuden kannalta suotuisia alueita, joiden perusteella haja-asutusalueelle sijoituvan asuinrakentamisen edellytyksiä voitaisiin tarkastella. Lautakunta korostaa, että tulvariskit ja ilmastomuutokseen varautuminen tulee huomioida rakentamisen sijoittelussa.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti strateginen, ei tarkan suunnittelun väline. Strategisen yleiskaavan tavoitteena ei ole määritellä rakentamisen alueita tai estää rakentamista haja-alueille. Strateginen yleiskaava ei siis suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Kunnan osa-alueille voidaan tarpeen niin vaatiessa laatia erikseen tarkempia suunnitelmia, esim. kyläosayleiskaavoja. Erillisten kyläkaavojen ohjausvaikutus jäisi hyvin pieneksi niihin kohdistuvan rakentamisen alhainen volyymi huomioiden. Lisätään selostukseen sijoittumislupia käsittelevä kappale.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
<u>Ympäristönsuojelu</u> Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on kaikilla alueilla keskeinen tavoite. Metsäalueiden pirstomista ja pienentämistä tulee välttää, ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus on turvattava. Vesialueiden ja pohjavesialueiden suojelu on kaavaluonnoksessa huomioitu asianmukaisesti. Toimenpiteet näillä alueilla tulee suunnitella niin, etteivät ne vaaranna veden laatua tai määrää. Myös luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden sekä arvokkaiden geologisten muodostumien suojeluarvot on huomioitu kaavaluonnoksessa. Viherpinta-alan säilyttäminen ja viherverkostojen jatkuvuus tukevat ilmastomuutokseen sopeutumista ja luonnon monimuotoisuutta. Uusiutuvan energian tuotannon kehittäminen ei saa olla ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden kanssa. Tehtyjen inventointien ja selvitysten ajantasaisuus tulee varmistaa jatkosuunnittelussa erityisesti luonnonolosuhteiden sekä arkeologisen ja kulttuuriperinnön osalta.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Myös Suomen luonnonsuojeluliitto lausui samasta asiasta. Täydennetään tarpeen mukaan kaavamääräysten ja selostuksen luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin sekä geologisiin muodostumiin liittyviä kirjauksia. Inventointien ja selvitysten ajantasaisuus on ehdottomasti tärkeää jatko- ja tarkemmassa suunnittelussa. Lisätään maininta päivitystarpeesta kaavamääräyksiin.
14. VESILAHDEN KUNNAN TEKNINEN LAUTAKUNTA – 17.11.2025	
Tekninen lautakunta kiittää kaavanlaatijaa siitä, että lautakunnan osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheessa antama lausunto on hyvin huomioitu strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman luonnoksissa.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
Teknisen lautakunnan näkökulmasta on positiivista, että strategisen yleiskaavan luonnoksessa täydentämisen vyöhykkeet ja laajentumisen suunnat painottuvat olemassa olevan infrastruktuurin ympärille ja läheisyyteen. Tämä tukee yhdyskuntarakenteen eheyttämistä sekä mahdollistaa teknisen infrastruktuurin kustannustehokkaan ja hallitun kehittämisen. Maapoliittisen ohjelman linjaukset maanhankinnasta ja rakentamisen vaiheistuksesta tukevat tätä tavoitetta ja luovat edellytyksiä suunnitelmalliselle investointiohjaukselle.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Strateginen yleiskaava nojautuu olemassa olevaan infrastruktuuriin ja tähtää eheään yhdyskuntarakenteeseen sekä tehokkaan tekniseen infrastruktuuriin.
Tekninen lautakunta pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa kiinnitetään erityistä huomiota vesi- ja viemärilaitoksen kapasiteettiin ja verkostojen riittävyyteen, jotta tuleva maankäyttö voidaan toteuttaa kestävästi ja kustannustehokkaasti.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
15. VESILAHDEN YRITTÄJÄT RY – 11.11.2025	
Olemassa oleva yritystoiminta tulee ottaa huomioon kaavassa, kehitystä tulee tukea ja mahdollistaa sen laajeneminen. Uusien asuinalueiden rakentamisessa tulee huomioida olemassa olevien yritysten toimintaedellytykset. Kaavoituksen keinoin voisi luoda mahdollisuuksia esim. lomakylärakentamisessa. Metsien talouskäytön rajoituksiin tulee suhtautua kriittisesti (omistajuuden suoja). Mahdolliset rahalliset menetykset käytörajoituksista tulee kompensoida.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Strategisen yleiskaavan yhtenä tavoitteena on juuri yritystoiminnan kehittymisen ja laajentumisen mahdollistaminen. Yksittäisten hankkeiden suunnittelua ohjataan tarkemmalla yleis-, asema- ja rantakaavoituksella. Strateginen yleiskaava ei tuota käyttörajoituksia aiheuttavia muutoksia, metsien talouskäyttöä määrittää yhtä lailla metsälaki.
16. PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO – 5.12.2025	
Pirkanmaan maakuntamuseo pitää kiitettävänä, että kulttuuriympäristö on nähty kaavoitusprosessissa strategisena voimavarana ja kulttuuriympäristökohteet arjen hyvän asumisen ja merkityksellisen elinympäristön kannalta mahdollisuutena, jota strategisessa kaavassa voidaan edistää.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Osassa kaavan oikeusvaikutteisten kehittämismerkintöjen määräyksistä on huomioitu kulttuuriympäristöarvot: Taajamat-merkinnän määräyksen mukaan Maiseman ja kulttuurihistorian ominaispiirteet huomioidaan voimavarana tarkemmassa suunnittelussa. Kylät ja Täydentämisen vyöhyke -merkintöjen määräyksissä kulttuuriympäristö huomioidaan edellistä hieman konkreettisemmin toteamalla, että "Rakentaminen on sopeutettava maisemallisesti merkittävillä alueilla ympäristöönsä ja tarkemmassa suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan maisema- ja kulttuuriperintö arvojen säilyminen." Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että em. kulttuuriympäristön vaalimiseen ja suojelemiseen tähtääviä määräyksiä tulisi vielä jäntevöittää siten, että määräyksen sisältö muuttuu pyrkimyksestä suojeluun siihen, että kulttuuriympäristöarvot todella turvataan tarkemman suunnittelun yhteydessä.	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti kunnan strategisen kehittämissuunnitelma, joka heijastelee Vesilahden suunnittelupyrkimyksiä. Kaava ei myöskään suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita, minkä vuoksi sen suunnittelumääräyksissä pyritään välttämään täysin sitovia alueidenkäyttöä koskevia kirjauksia.
Koska voimassa olevat osayleiskaavat ovat vaihtelevan ikäisiä ja maakunta-kaavaa vanhempia, niissä ei ole kaikilta osin huomioitu maakuntakaavassa osoitettuja rakennetun ympäristön ja maiseman arvoja. Kaavaluonnoksessa kaikki kulttuuriympäristöön liittyvät merkinnät ovat velvoittavan sijaan informatiivisia, joten strateginen yleiskaava ei tältä osin paranna tilannetta. Pirkanmaan maakuntamuseo ilmaisee huolensa siitä, riittääkö strategisen yleiskaavan ja muiden voimassa olevien yleiskaavojen yhdistelmä turvaamaan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvot esimerkiksi rakentamista, toimenpiteitä tai poikkeamista koskevassa päätöksenteossa, sekä muussa rakentamis- tai alueidenkäyttölain mukaisessa päätöksenteossa. Strateginen yleiskaava ohjaa lisäksi voimaan tultuaan uusien osayleiskaavojen ja asemakaavojen laatimista tai voimassa olevien kaavojen muuttamista sekä muuta maankäytön suunnittelua. Maakuntamuseo ilmaisee huolensa myös siitä, siirtyvätkö kulttuuriympäristöä koskevat informatiiviset merkinnät laadittaviin kaavoihin oikeusvaikutteisiksi merkinnöiksi ja määräyksiksi, kuten on tarpeen.	Strateginen yleiskaava on itsenäinen strateginen suunnittelutyökalu, joka ohjaa tulevaa osayleiskaavoitusta. Strategisen yleiskaavan luonnokseen on koottu kattavasti kulttuuriympäristöön liittyviä merkintöjä, jotka on nostettu strategiselle suunnittelutasolle, juuri siksi, että merkinnät ohjaisivat uutta osayleiskaavoitusta, siirtyen strategiselta tasolta tarkempaan kaavoitukseen ja ohjaten siihen liittyvää selvitystyötä.
Pirkanmaan ELY-keskus on kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa (14.11.2025 / PIRELY/11080/2024) katsonut, että oikeusvaikutuksia vailla oleviin yleiskaavamerkintöihin ei ole mahdollista nojautua riittävän tehokkaasti oikeusharkintaisessa päätöksenteossa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vähintäänkin kaavaselostuksessa on tarpeen tuoda esille, että kyseisten kulttuuriympäristöä ja luonnonsuojelua koskevien merkintöjen alueella jää voimaan maakuntakaavan oikeusvaikutteinen ohjausvaikutus, eikä strategisessa yleiskaavassa informatiivisena osoitettuja asioita voida tarkemman suunnittelun yhteydessä sivuuttaa. Pirkanmaan maakuntamuseo antaa tukensa näille kannanotoille.	Paikkansapitävä huomio. Strategisessakin yleiskaavassa maakuntakaavan ohjausvaikutus jää voimaan, mitä suunnitelman on tarkoitus tähdentää, eikä suinkaan sivuuttaa.
Kaavaselostuksen sivuilla 23–24 esitettyä luetteloa tulee täydentää seuraavilla inventoinneilla: - Pirkanmaan maakuntakaavaluonnoksen 2040 muinaisjäänösinventoinnit 2015 - Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiedot 2011 - Arkeologinen osainventointi Vesilahden osayleiskaava-alueella toukokuussa 2006 - Laukonselän ja kartanoalueen ranta-asemakaava, Arkeologia, maastokäynti 2011.	Käydään ehdotusvaiheessa luettelo läpi ja päivitetään se vastaamaan kaavan laadinnassa todellisuudessa hyödynnettyjä selvityksiä, strategioita ja tietokantoja. Maisema-alueita, rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja muinaismuistoja koskeva kaava-aineisto perustuu ajantasaisiin valtakunnallisiin ja maakunnallisiin selvityksiin ja inventointeihin. Tarkemmat yksittäisiä alueita koskevat inventoinnit ovat relevantteja tarkemmassa suunnittelussa, jonka yhteydessä niitä tarvittaessa laaditaan tai päivitetään. Esitetyistä inventoinneista Pirkanmaan historiallisia teitä koskeva selvitys on maakuntakaavan

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
	taustaselvityksenä huomioitu myös kaava-merkinnöissä ja -määräyksissä.
Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo toi esille, että strategisen yleiskaavatyön yhteydessä on syytä varautua arkeologisen inventoinnin tekemiseen ainakin muuttuvan maankäytön alueilla ja sen yhteydessä on suositeltavaa päivittää tiedot ainakin muinaismuistolain nojalla rauhoitetuista arkeologisista kohteista. Lisäksi maakuntamuseo esitti tehtäväksi historiallisen ajan kyläpaikkoja koskevan arkistoinventoinnin. Kaavaluonnoksen tausta-aineistot eivät sisällä em. selvityksiä eikä niitä mainita kaavaselostuksessa myöskään tehtäväksi. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo edelleen, että strategisen yleiskaavatyön yhteydessä tulee tehdä arkeologinen inventointi ainakin seuraavilla muuttuvan maankäytön alueilla, joita ei aiemmin ole arkeologisesti selvitetty tai joiden inventoinnit ovat yli kymmenen vuotta vanhoja. Selvitykset tarvitaan, jotta kaavan vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön on mahdollista arvioida. Inventoitavia alueita ovat: - Teollisuuden kehittämisvyöhykkeet Suonojärven luoteispuolella, Lohnattilassa ja Kilpiönkulmalla Vesilahden ja Akaan rajan tuntumassa sekä Haapasenkulmalla Koskenkyläntien lounaispuolella. - Täydentämisen vyöhykkeet Narvan pohjoispuolella	Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ei myöskään suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita. Niinpä sen yhteydessä ei laadita erillisiä maisemaa, kulttuuriympäristöä tai arkeologiaa koskevia selvityksiä, vaan sellaiset laaditaan tarkemman tason suunnittelun yhteydessä. Vesilahden kunta tiedostaa, että arkeologiset inventoinnit ovat ajantasaisia vain kymmenen vuoden ajan, minkä vuoksi sellaisten laatiminen yleispiirteisen strategisen suunnittelun yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista. Selvitysresurssit kohdistetaan aluevarauskaavoituksen yhteydessä muuttuvan maankäytön alueille.
Kaavakartan yleismääräykseen tulisi lisätä maininta yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä tehtävästä muinaisjäännöksiin ja muuhun kulttuuriympäristöön liittyvän tiedon ajantasaistamisesta ja mahdollisesta selvitystarpeesta: <i>Alueelle on osoitettu tiedossa olevia kulttuuri- ja maisema-arvoja. Näiden lisäksi alueella voi sijaita muitakin arvokohteita. Lisäselvitystarve ja nykyisten selvitysten ajantasaisuus on tarkistettava ja tarpeen mukaan laadittava suunnitellun toimenpiteen laajuutta ja vaikutuksia vastaavat selvitykset.</i>	Muinaisjäännöksiin ja muuhun kulttuuriympäristöön liittyvän tiedon ajantasaistaminen tuleekin tehdä juuri yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Strateginen yleiskaava pyrkii ohjaamaan tähän kaavamääräyksiä täsmentämällä.
Strategisen yleiskaavan mittakaavasta johtuen osa arkeologisen kulttuuriperinnön merkinnöistä ei erotu kaavakartalta kehittämismerkintöjen alta. Kaavan tekniseen esitystapaan liittyen Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että ainakin kulttuuriympäristöarvoja koskevat pienialaiset kohdemerkinnät (mm. VARK-alueet, kiinteät muinaisjäännökset, muut kulttuuriperintökohteet) tuotaisiin koavalla kaavakartalla merkinnöistä päällimmäisiksi, sillä niiden esittäminen kaavakartalla päällimmäisenä ei tuottaisi ongelmia kaavassa esitettyjen muiden merkintöjen erottuvuuden suhteen.	Merkinnät voidaan muuttaa lausunnon mukaisesti.
Strategisen yleiskaavan liitteessä 3 on kuvattu kartalla ja luettelossa Vesilahden kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että kartalla esitetyt ja nyt Pirkanmaan merkittävimmiksi kiinteiden muinaisjäännösten keskittymiksi nimettyjen alueiden selitys muutetaan muotoon Arkeologisen kulttuuriperinnön ydinalue, missä muodossa selitys on jo kaavan merkintöjä ja määräyksiä avaavassa liitteessä.	Nimitys voidaan muuttaa lausunnon mukaisesti.
Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää rakennetun ympäristön ja maiseman osalta teemakartta-aineiston huolellisesta valmistelusta sekä liitteen 3 aineistoon sisältyvästä kartasta, johon sisältyy indeksoitu luettelo arvoalueista ja -kohteista. Menneisyyden perintö -teemakarttaa selostuksessa kuvaava kappale vaatii vielä tarkistamista, sillä siinä on em. liitekartan luetteloon nähden joitakin puutteita. Lisäksi kappaleeseen on virheellisesti kirjattu, että Vesilahdella sijaitaisi neljä RKY-aluetta.	Kulttuuriympäristöjen huomioiminen on strategisen yleiskaavan kaavan keskeinen tavoite, johon on kiinnitetty erityistä huolellisuutta sen valmistelussa. Tarkistetaan mainittu selostuksen kappale ja tehdään tarvittavat korjaukset.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Maakunnallisesti arvokkailla kulttuurimaisema-alueilla sijaitsevia rakennuskulttuurin ydinkohteita ei ole osoitettu Menneisyyden perintö -teemakartalla tai liitekartalla 3., mutta ne on tarpeen huomioida mm. taajamien ja kyläalueiden sekä niiden laajenemisalueiden tarkemmassa suunnittelussa. Tiedot rakennuskulttuurin ydinkohteista sisältyvät ainoastaan maakuntakaavan taustainventointiin Kulttuurimaisemat 2016 Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet (Pirkanmaan liitto 2016). Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että teemakartalla ja liitekartalla 3 viitataan niihin taustainventointeihin, joihin kartalla esitetyt rakennetun ympäristön ja maiseman arvot on määritellyt. Maakuntakaavan taustainventoinnit tulee lisäksi maiseman ja rakennetun ympäristön osalta yksilöidä kaavaselostuksen luvun 4. luettelossa, jossa nyt mainitaan vain ”Pirkanmaan maakuntakaavat taustaselvityksineen”.	Lisätään viittaus taustainventointeihin selostukseen sekä mahdollisesti myös kartoille.
Pirkanmaan maakuntamuseo täsmentää, että ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksessa muotoutunut kulttuuriympäristö muodostuu vakiintuneen käsityksen mukaan kolmesta osa-alueesta, joita ovat arkeologinen kulttuuriperintö, rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisema. Kulttuuriperintö on laaja katto-termi, jonka alle kulttuuriympäristö kokonaisuudessaan kuuluu ja johon lukeutuu lisäksi suuri määrä muuta aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä. Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että käytettävään sanastoon kiinnitetään kaava-aineistossa huomiota, jotta määräykset eivät jätä liikaa tulkinnanvaraa. Kylät-merkinnän ja Täydentämisen vyöhyke -merkinnän määräyksissä on painotettu maiseman arvoja, mikä toki on VAMA-alueella ja maakunnallisesti merkittävillä kulttuurimaisema-alueilla perusteltua. Rakennetun kulttuuriympäristön arvot jäävät kuitenkin määräyksissä vaille selkeää mainintaa. Maakuntamuseo esittää, että molemmissa määräyksissä huomioidaan sekä maiseman että rakennetun kulttuuriympäristön arvot ja että määräystä muokataan lisäksi velvoittavampaan suuntaan muuttamalla muotoilu ”on pyrittävä turvaamaan” muotoon ”on turvattava”. Taajamat-merkinnän määräyksessä linjataan, että Maiseman ja kulttuurihistorian ominaispiirteet huomioidaan voimavarana tarkemmassa suunnittelussa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, ettei määräyksessä ole riittävällä tavalla turvattu taajama-alueiden rakennetun ympäristön arvoja. Kirkonkylän ja Narvan taajamissa on maakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä ja Narvassa lisäksi kulttuurimaisema-alueen rakennuskulttuurin ydinkohteita. Vaikka arvojen huomioiminen voimavarana on myönteistä, ei se silti vielä velvoita arvojen turvaamiseen. Maakuntamuseo esittää, että määräyksen muotoilussa otetaan mallia Pirkanmaan maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueen suunnittelumääräyksestä, johon sisältyy määräys: Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sovitettava ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa alueen omaleimaisuutta. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman ja luontoarvojen säilymiseen. Tämän tyyppinen määräys olisi linjassa kaavaselostukseen kirjattujen kulttuuriympäristön vaalimisen ja alueiden omaleimaisuuden huomioimisen tavoitteiden kanssa. Luonnon muovaama -teemakartalla on lisäksi virkistys-/matkailukohde -merkintöjä, joihin liittyvään määräykseen sisältyy lause: Yleiseen virkistyskäyttöön ja/tai matkailupalvelujen käyttöön tarkoitettu kohde, jonka kehittäminen tulee toteuttaa säilyttäen alueen kulttuuri-, luonto- ja maisema-arvot. Täydentämisen ja tiivistämisen alueet on osoitettu pääosin taajamien ja olemassa olevien kylien yhteyteen sekä niiden ympäristöön ja välimaastoon. Tämä onkin monessa mielessä perusteltua. Pirkanmaan maakuntamuseo	Tarkennetaan määräyksiä niin, että niissä huomioidaan myös rakennetun kulttuuriympäristön arvot. Strateginen yleiskaava on nimensä mukaisesti kunnan strateginen kehittämissuunnitelma, joka heijastelee Vesilahden suunnittelupyrkimyksiä. Kaava ei myöskään suoraan muuta maankäyttöä tai varaa alueita, minkä vuoksi sen suunnittelumääräyksissä pyritään välttämään täysin sitovia alueidenkäyttöä koskevia kirjauksia. Tarkennetaan Taajamat-merkinnän suunnittelumääräystä esitetyllä tavalla. Muokataan yleiseen virkistyskäyttöön ja/tai matkailupalvelujen käyttöön tarkoitettuja kohteita koskevaa määräystä niin, että se on linjassa muiden vastaavien suunnittelumääräysten kanssa.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
muistuttaa vielä, että maiseman arvoalueilla avoimet maisematilat ovat keskeinen osa niiden arvopiirteitä. Täydennysrakentaminen tulee ohjata sijoittumaan hienovaraisesti siten, että maiseman kertovuus ja esimerkiksi kylä- ja taajamakuvalle ominainen rakenne säilyvät. Kaavaselostuksen mukaan eri teemoihin liittyvät vahvuudet eivät ole päällekkäisiä. Pääsääntöisesti muuttuvan maankäytön merkinnät sijoittuvatkin rakennetun ympäristön ja maiseman arvoalueiden ulkopuolelle. Kaavakartalle on merkitty laajoja yhtenäisiä peltoalueita, jotka tulee ensisijaisesti säilyttää avoimina, yhtenäisinä ja maatalouskäytössä. Rakentamisen sijoitteluun ja laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla. Myös kaavaselostuksen mukaan tarkoituksena on turvata samalla maisema-arvot. Uusiutuvan energian mahdollisuuksia on osoitettu neljään paikkaan, joko VAMA-alueen ulkopuolelle tai sen rajan tuntumaan. Osa merkinnöistä vaikuttaa sijoittuvan laajoille yhtenäisille peltoalueille. Suunnittelumääräyksen mukaan Uuden voimalinjan yhteyteen on mahdollista selvittää arvoalueiden ulkopuolisia avoimia alueita uusiutuvan energian hyödyntämiseen, esim. aurinkovoimaloiden alueiksi. Lähtökohtaisesti energiantuotantoalueiden osoittamista valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävillä maisema-alueille tai niiden välittömään läheisyyteen tulee välttää. Myöskään teollisuuden kehittämisvyöhykkeitä ei tule sijoittaa arvoalueille, jolleivät ne jää selkeästi katveeseen suhteessa avoimeen maisematilaan.	Täydennetään täydentämisen ja tiivistämisen alueiden suunnittelumääräyksiin maininta niiden sijoittumisesta maisemaan sekä kylä- ja taajamakuvaan. Täydennetään voimalinjojen, uusiutuvan energian ja teollisuuden suunnittelumääräysten yhteyteen maininta niiden sijoittamisesta suhteesta maisema-alueisiin.
Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että vaikutustenarviointi on vielä hyvin yleisluontoisella tasolla ja sitä tulee vielä täsmentää ja avata konkreettisemmin edellä esitettyjen väittämien osalta. Myös tässä lausunnossa esitetyt huolenaiheet olisi tarpeen huomioida vaikutustenarvioinnissa. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arviointi puuttuu kokonaan, ja kaavaselostusta tuleekin täydentää tämän osalta. Huomionarvoista on myös, ettei kaavan vaikutustenarviointi arkeologisen kulttuuriperinnön osalta voi olla kattava ilman lausunnossa aiemmin mainittujen alueiden arkeologista inventoimista.	Vaikutusten arviointia tarkennetaan strategisen yleiskaavan ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa. Lisäksi sitä täydennetään arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta, joskaan uusia inventointeja ei strategisen yleiskaavan luonteen vuoksi tässä vaiheessa laadita, kuten yllä on selostettu.
Maapoliittisen ohjelman luonnoksessa (s. 9) yhtenä tavoitteena mainitaan riittävien suojelu- ja virkistysalueiden turvaaminen. Kunnan luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöjen huomioinnin asumisen kehittämisen yhteydessä ajatellaan ohjelmaluonnoksen mukaan luovan osaltaan puitteet vetovoimalle, viihtyisyydelle ja tätä kautta mm. matkailun kehittymiselle Vesilahdessa. Pirkanmaan maakuntamuseo pitää hyvänä, että maapoliittisessa ohjelmassa on tunnistettu ja tuotu esille kulttuuriympäristöarvot osana hyvää ja viihtyisää elinympäristöä. Linjaus on yhtenevä strategisen yleiskaavan lähtökohtien kanssa. Maapoliittisen ohjelman tavoitteita kuvaavaan kappaleeseen 3. on kirjattu, että maapoliittisen keinovalikoiman avulla kunnan luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöjen huomiointi yhdessä asumisen kehittämisen kanssa luo osaltaan puitteet vetovoimalle, viihtyisyydelle ja tätä kautta mm. matkailun kehittymiselle. Maakuntamuseo huomauttaa, että "huomiointi" on melko monitulkintainen käsite. Esimerkiksi "turvaaminen" olisi arvojen kannalta parempi sanavalinta.	Kulttuuriympäristö on tunnistettu Vesilahden kunnan voimavaraksi ja sellaisenaan otettu myös yhdeksi maapoliittisen ohjelman tärkeimmistä lähtökohdista. Maapoliittiseen ohjelmaan sisällytettyä mainintaa maisemasta ja kulttuuriympäristöistä tarkennetaan niin, että niiden arvot on pyrittävä turvaamaan maapoliittisen keinovalikoiman avulla.
Kaavaehdotus aineistoiheen pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.	Merkitään tiedoksi ja toimitetaan kaavaehdotus Pirkanmaan maakuntamuseoon sen valmistuttua.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
17. PIRKANMAAN LIITTO – 17.11.2025	
Pirkanmaan liitto katsookin, että lähtökohtaisesti kaavalle asetetut tavoitteet antavat hyvän lähtökohdan kestäväälle ja laadukkaalle kuntasuunnittelulle, joka on linjassa Pirkanmaan strategisen maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
Liitto kiinnittää huomiota nyt nähtäville asetetun yleiskaavaluonnoksen esitystapaan, jossa kaavakartalla osoitetut kaavakohteet eivät selkeästi erottaudu kehittämisperiaatteita osoittavina vyöhykkeinä ja merkintöinä, vaan ovat tulkittavissa myös aluevarauksina. Myöskään kaavaluonnoksen ”Kaavamerkinnot ja -määräykset osasta ei käy selkeästi ilmi, että kaikki kaavakartalla osoitetut kohteet ovat luonteeltaan kehittämisperiaatemarkintöjä. Kaavamääräyskokoamisuuudessa on lisäksi osoitettu informatiivisia merkintöjä, joista ”Luonnon muovaama”-teemakartan merkintöihin liittyy kuitenkin suunnittelua ohjaavia kaavamääräyksiä. Liitto katsoo, että kaavan ohjausvaikutuksen selkeyttämiseksi on oleellista päivittää kaava-aineistot yleiskaavan tavoitteiden mukaisiksi. Yleiskaavakartalla ja -määräyksissä tulee selkeästi osoittaa, että kyse on kehittämistavoitteita koskevista merkinnöistä, esimerkiksi lisäämällä kaavamääräyksiin ”Kehittämistavoite-merkinnät”-otsikko. Mikäli kaavakartalla halutaan osoittaa myös aluevaraustyyppisiä merkintöjä, tulisi sekä kaavakartalla että määräyspalstassa selkeästi todeta edellä mainittujen merkintöjen oikeusvaikutuksettomuus. Tätä suunnitteluratkaisua ja esitystapaa on noudatettu eräissä Pirkanmaalla aiemmin valmistelluissa kuntien strategisissa yleiskaavoissa. Lisäksi liitto toteaa, että mahdollisista kaavakartan informatiivisista merkinnöistä tulee määräyspalstalta poistaa niihin kuulumattomat suunnittelu-määräykset.	Tarkennetaan kaavakohteiden merkintätapaa niin, ettei niitä sekoitettaisi aluevarauksiin. Tarkennetaan kehittämisperiaatemarkintöjä myös kaavamerkintöjen ja määräysten osalta sekä selkeytetään jakoa niiden ja informatiivisten merkintöjen välillä.
Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan tärkeä strategisen yleiskaavatyön lähtökohta on, että kaavan suunnittelussa otetaan huomioon Vesilahden kunta-alueen kasvukehitys. Kaavaselostuksessa todetaan Vesilahden väestön kasvun olevan vuosittain yhdestä kahteen prosenttia. Liitto esittää, että strategisen yleiskaavan selostuksessa taustoitettaisiin näitä kasvulukuja, jotta kuntakehittämisen lähtökohdat olisivat ymmärrettävät ja yleiskaavan suunnitteluratkaisuille on löydettävissä selkeät perusteet. Kasvulukujen tulisi olla myös linjassa Pirkanmaan väestöskenaarioiden sekä kuntakohtaisten väestöennusteiden kanssa.	Kasvun suuntautumiseen on varauduttu strategisessa yleiskaavassa osoittamalla tiivistymisen alueet. Nähtäville tulossa olevassa kaavoitusohjelmassa määritellään tarkemmin kasvutavoitteet ja niiden alueellinen jakautuminen.
Pirkanmaan liitto korostaa, että yleiskaavan jatkosuunnittelussa tulee huolellisesti arvioida kaavamerkintöjen suhdetta maakuntakaavassa osoitettuihin aluevarauksiin ja alueiden erityisominaisuuksiin. Tarkistamistarvetta kohdistuu muun muassa teollisuuden kehittämisvyöhykkeiden sijaintiin, joiden osalta on tarpeen arvioida ratkaisun vaikutusta yhdyskuntarakenteen eheyteen. Myös Koskenkyläntien ympäristön kehittäminen vahvasti teolliseen toimintaan suuntautuneena alueena eroaa maakuntakaavassa alueelle osoitetusta maaseutumaisen asumisen kehittämistavoitteesta. Lisäksi tulisi tutkia aiheuttavatko maakuntakaavan kiviaineshuollon alueet (EOK) yhteensovittamistarvetta yleiskaavaluonnoksessa esitettyyn maankäyttöön. Niin ikään suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että strategisessa yleiskaavassa osoitetut ensisijaiset laajentumisen suunnat väleille Metsämantere-Koskenkylä ja Koskenkylä-Kirkonkylä muuttavat Vesilahden kokonaisrakennetta, josta heijastuneet vaikutuksia myös kuntarajan ylitse.	Tarkennetaan kaavamerkintöjä kaavaluonnokseen. Strategisessa yleiskaavassa ei osoiteta seudullisen kokoluokan teollisuus-alueita. Mikäli sellaisia ryhdytään suunnittelemaan, tehdään riittävät vaikutusten arvioinnit tarkemman suunnittelun yhteydessä. Täydennetään strategista yleiskaavaa maakuntakaavassa osoitetuilla kiviaineshuollon alueilla. Kaavaselostusta täydennetään kattavalla kuvauksella naapurikuntien voimassa olevista yleiskaavoista ja strategisen yleiskaavan suhteesta sekä liittymisestä niihin.
Teknisluonteisena tarkistuksena Pirkanmaan liitto esittää, että kaavakarttaa täydennettäisiin päivämäärän, mittakaavan sekä kaavan vaiheen osalta. Lisäksi kaavaselostuksen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman kappaletta	Kiitetään palautteesta ja lisätään ehdotetut täydennykset kaavadokumentteihin.

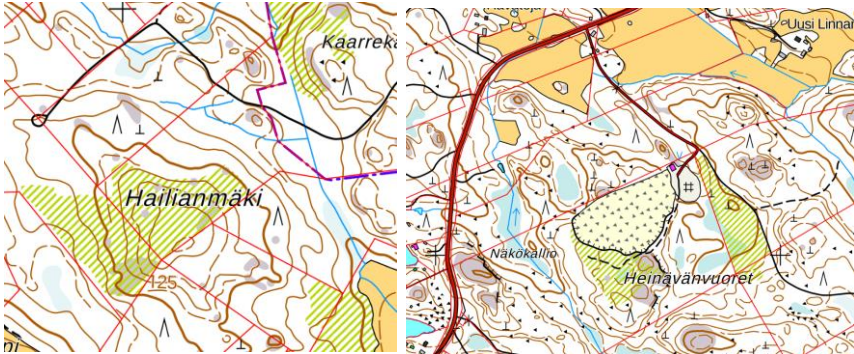
LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
"Suunnittelutilanne/ Yleiskaavat" tulee täydentää vireillä olevan Rantaosayleiskaavan 1. vaihekaavan osalta (OAS nähtävillä 22.5.2025 alkaen).	
Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 täydentävä vaihemaakuntakaava (elonkirja ja energia) on hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.4.2025 ja astunut voimaan 16.6.2025 maakuntahallituksen erillisellä päätöksellä, mutta kaava ei ole toistaiseksi lainvoimainen. Vesilahden yleiskaava-alueita koskevat mm. seuraavat vaihemaakuntakaavan tarkistettavat ja uudet merkinnät: Maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealue (mk1/ Kaltsila-Mantere), Sinivierluonnon monimuotoisuuden ydinalue (Manterejärvi), perinnebiotooppi (Pb), suojelualue (S/ Rautialan metsä) ja arvokas geologinen muodostuma (ge2/ Nikkilänvuori; Lokkerinvuoret - Laskunvuori). Vaihekaavassa on myös täydennetty yleismääräyksiä mm. hajautettuun energiantuotantoon, aurinko-energiaan, maaperätietoihin ja virkistysverkoston jatkuvuuteen liittyen. Lisäksi päivitettyissä taajama-alueiden kaavamääräyksissä korostetaan mm. luonnon monimuotoisuuden, paikallisen energiaomavaraisuuden sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen merkitystä suunnittelussa ja toteutuksessa.	Vaihemaakuntakaava elonkirja ja energia huomioidaan lainvoiman saatuaan Vesilahden strategisen yleiskaavan laadinnassa.
Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että Vesilahden kunnassa on päätetty päivittää myös kunnan strategista maapoliittista ohjelmaa. Liitto ei ota kantaa kunnan maapoliittisen ohjelman sisältöön.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi.
18. AKAAN KAUPUNKI – 3.12.2025	
Akaan ja Vesilahden rajalle sijoittuu suurelta osin metsävyöhykkeeksi merkittyä aluetta. Tällä raja-alueella ei Akaan puolella ole voimassa olevaa yleiskaavaa, mutta strategisessa yleiskaavaluonnoksessa Iso-Arajärven länsirannalle kuntarajalle on osoitettu paikallisesti arvokas geologinen muodostuma (Ronkionvuori), joka pohjakartan mukaan jatkuu osin myös Vesilahden puolelle. Vesilahden strategisessa yleiskaavaluonnoksessa alueelle ei ole osoitettu merkintöjä. Pirkanmaan ELY-keskus on Vesilahden strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan kohdistuneessa lausunnossaan tuonut esiin, että Vesilahden kunnan alueelle sijoittuu kahdeksan luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaita luokiteltua kallioaluetta ja että arvokkaat kallioalueet tulisi huomioida alueen kaavoituksessa ja ettei kyseisille alueille suunnitella sellaista toimintaa, joka voisi heikentää kallioalueiden arvoja. Vesilahden voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa arvokkaat kallioalueet on Suonojärven ja Hinsalan osalta merkitty myös strategisen yleiskaavaluonnoksen teemakartalle 1. Ronkionvuoren osalta merkintä luonnoksesta kuitenkin puuttuu.	Tarkennetaan arvokkaisiin kallioalueisiin liittyviä merkintöjä kaavakartalla, mikäli ne ovat riittävän erottuvia kaavan mittakaavassa.
Viialasta Vesilahdelle kulkevan Koskenkyläntien ympäristöön on Vesilahden strategisessa yleiskaavaluonnoksessa osoitettu kaksi teollisuuden kehittämisvyöhykealuetta kuntarajalle. Nämä on sijoitettu logistisesti ja energiansaannillisesti optimaalisille alueille voimalinjan yhteystarvemerkinän sekä alustavan vetyverkon runkolinjan yhteyteen. Koskenkyläntien läheisyyteen sijoittuisi lisäksi biotaloudelle potentiaalinen kohde. Akaan puolella voimassa oleva yleiskaava ulottuu tältä kohdista kuntarajalle vain osittain. Alueen käyttötarkoitukseksi on merkitty maa- ja metsätalousvaltainen alue. Akaan strategisessa yleiskaavaluonnoksessa tällä kohdalla ei ole käyttötarkoitusmerkintöjä tai aluevarauksia.	Kaavaselostusta täydennetään kattavalla kuvauksella naapurikuntien voimassa olevista yleiskaavoista ja strategisen yleiskaavan suhteesta sekä liittymisestä niihin.

LAUSUNTO	VASTINE JA TOIMENPITEET
Vesilahden strategisen yleiskaavaluonnoksen teollisuuden kehittämisvyöhyke- rajausten halki kulkee Pirkanmaan maakuntakaavassa keskustajamien kehit- tämisyöhyke, jonka maaseutu alueet ovat nykyisen maakuntakaavan tavoite- vuoden 2040 jälkeisiä potentiaalisia taajama-alueiden, väyläverkoston ja muun yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia ja joihin kohdistuu hajakentämispai- netta. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ensisijaisesti ohjattava taajama-alueille ja kyliin. Teollisuuden kehittämisvyöhykkeet eivät tältä osin vastaa voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteita. Maakuntaka- vatasolla on vireillä teollisuuden uudet sijoituspaikat vaihemaakuntakaava, joka osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä kesällä 2025, mutta luonnos on vasta valmistella. Teollisuuden kehittämisvyöhykkeen kaavamää- räyksessä on kirjattu, että turvallisen ja viihtyisän elinympäristön varmista- miseksi vyöhyke pitää sisällään toiminnan tarvitseman suoja-alueen ja alueen rajalla toiminta ei saa aiheuttaa ympäristöhäiriötä.	Tarkennetaan kaavamerkintöjä kaavaluon- nokseen. Strategisessa yleiskaavassa ei osoiteta seudullisen kokoluokan teollisuus- alueita. Mikäli sellaisia ryhdytään suunnitte- lemaan, tehdään riittävät vaikutusten arvi- oinnit tarkemman suunnittelun yhteydessä. Vaihemaakuntakaava huomioidaan strategi- sen yleiskaavan laadinnassa, mikäli sen luonnos valmistuu ennen ehdotusvaihetta.
Koskenkyläntiestä koilliseen kuntaraja kulkee Heinälähdän vesistön läpi. Akaan puolella Heinälähdän rannalla on Sarkkilassa ranta-asemakaavoitettu alue. Yleiskaavassa alue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jossa Heinä- lähden eteläkärkeen sijoittuu pientalovaltaiset asuinalueet. Akaan yleiskaava- luonnoksessa Heinälähdän sekä eteläosaan että kuntarajalla Lempäälän ja Vesilahden kanssa on osoitettu ohjeelliset kyläalueet. Sekä Akaan että Vesi- lahden strategisissa yleiskaavaluonnoksissa on alueelle osoitettu maakunnalli- sesti arvokasta kulttuurimaisemaa sekä valtakunnallisesti arvokasta maisema- aluetta (VAMA). Vesilahden puolella ranta-alueet sekä kuntarajan läheisyy- dessä oleva alue on osoitettu laajaksi yhtenäiseksi peltoalueeksi. Tämä mer- kintä täydentää Koskenkylän osayleiskaavaa sekä Heinälähdän rantaosayleis- kaavaa.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Kaavaehdotusvaiheessa varmistetaan stra- tegisen yleiskaavan yhteensovitus naapuri- kuntien suunnitelmien kanssa.
Akaassa on vireillä koko kuntaa koskeva strategisen yleiskaavan laadinta, joka luonnos on ollut nähtävillä alkuvuodesta 2022. Yleiskaavatyö on ollut keskeytettynä, mutta käynnistetty uudelleen syksyn 2025 aikana. Akaan kaupunki pitää tärkeänä neuvotella kuntarajalle suunnitelluista uusista toiminnoista ennen kaavaehdotusvaihetta. Toivomme lisätietoja uusista teolli- suuden kehittämisvyöhykkeistä ja näiden kuntarajan ylittävistä vaikutuksista. Lisäksi odotamme, että strategista yleiskaavakarttaa täydennetään lisäämällä Ronkionvuoren paikallisesti arvokas geologinen muodostuma kuntarajalla vas- taavasti kuin muidenkin osayleiskaavoissa jo olevien kohteiden merkintöjen kohdalla on toimittu. Ulkoilureittien, ekologisten yhteyksien ja arvoalueiden jat- kuminen kuntarajalla nähdään tärkeänä asiana. Näidenkin asioiden osalta on hyvä käydä keskusteluja yleiskaavatyön ollessa vireillä molempien osalta ja tarkastella mahdollisia muita rajoja ylittäviä vaikutuksia ja merkintöjä.	Järjestetään Akaan kaupungin kanssa neu- vottelu sen ja Vesilahden strategisten yleis- kaavojen yhteensovittamisesta, kunhan en- sin selvitetään missä etenemisvaiheessa heidän vastaava työnsä on. Tarkennetaan arvokkaisiin kallioalueisiin liittyviä merkintöjä kaavakartalla, mikäli ne ovat riittävän erottu- via kaavan mittakaavassa.

YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETUT SUULLISET MIELIPITEET

MIELIPIDE	VASTINE JA TOIMENPITEET
1. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Vesilahdella on Pirkanmaan kunnista ainutlaatuinen mahdollisuus tarjota maa- seutumaista asumista eläköityville. Kun ollaan käyty töissä muualla ja jo opis-	Mielipiteen mukainen maaseutumainen ja silti tiivis pienrakentaminen on oivallinen ja

MIELIPIDE	VASTINE JA TOIMENPITEET
kelun vuoksi muutettu kaupunkiin, voi kunta tarjota avun kaipuuseen maaseudulle. Olisi hyvä tarjota pientontteja tai tiiviimpää rivitaloasumista paluumuuttajille tai hektisyyttä pakeneville. Tämä toisi alueelle palvelualan työpaikkoja hyvää vanhuutta tukemaan. Kuntaan ei tule tehdä koskaan kerrostaloja.	juuri Vesilahden kuntaan sopiva uudisrakentamisen toteuttamistapa. Kunnalla on laadittuna asemakaavaa Savela–Metsäholman alueelle, joka mahdollistaa mielipiteen mukaista rakentamista. Strategisella yleiskaavalla tai maapoliittisella ohjelmalla ei oteta kantaa rakentamisen korkeuteen.
2. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Vesilahdella tulisi voida elää koko elinkaaren ajan, vauvasta vaariin. Tämä voi olla haastavaa, koska kunnassa ei juuri vuokra-asuntoja ole. Kunnan tulisi tarjota elinmahdollisuus kaikenikäisille.	Strateginen yleiskaava tai maapoliittinen ohjelma ei estä mielipiteen mukaista tavoitetta. Vuokra-asuntojen rakentaminen perustuu pitkälti yksityistaloudelliseen tuotantoon, mihin kunta voi vaikuttaa tarjoamalla riittävän kaavavarannon niin palveluille, kaupalle, työpaikkarakentamiselle kuin asuinrakentamisellekin.
3. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Voimalinjan sijaintia ja linjausta tulisi pohtia siltä kannalta, mitä se merkitsee sen alueelle osuville kiinteistöille.	STRYK-luonnoksessa kunnan kaakkoisosiin sijoittuva linjaus on maakuntakaavan mukainen ja luoteisosissa oleva perustuu kunnan omaan esitykseen. Voimalinjojen myötä, olisi mahdollista sijoittaa kuntaan suuremman mittakaavan teollista toimintaa. Tarkemmassa voimalinjasuunnittelussa tarkennetaan sijaintia ja arvioidaan myös voimalinjan rakentamisen vaikutuksia.
4. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Rämsöön uimarannan ja kesäteatterin voisi merkitä strategiseen yleiskaavaan virkistys-/matkailukohteen kohdemerkinnällä.	Kohdemerkintä lisätään kaavakartalle mielipiteen mukaisesti.
5. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Vesilahti on jäänyt naapuruston kunnista noin 40 vuotta jälkeen ja siksi kunta on eksoottinen. Kehityksen ei tulisi turmella tätä maaseutueksotiikkaa, mitä muilla ei ole. Vesilahdella on harvinaisen upea tähtitaivas. Valosaastetta tulee välttää.	Kiitetään palautteesta ja merkitään tiedoksi. Valosaasteen määrän sääntely ei lukeudu strategisen yleiskaavan tavoitteisiin.
6. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Kaavassa lienee geo-alueina osoitettu Lokkerin ja Luukkealan vuoret. Sähkölinjauksessa tulisi huomioida se, että se pirstoo useita kiinteistöjä, sillä kiinteistöjaotus on tasajoen mukaisesti "kohtisuorassa" linjaan nähden.	Tarkennetaan arvokkaisiin kallioalueisiin liittyviä merkintöjä kaavakartalla, mikäli ne ovat riittävän erottuvia kaavan mittakaavassa. Voimalinjan sijoittamiseen ja linjaamiseen tulisi ensisijaisesti vaikuttaa sen reitin säilyttäminen mahdollisimman lyhyenä, maisema-arvojen vaaliminen sekä teknistaloudellinen toteutettavuus, joita tarkastellaan tarkemmassa suunnittelussa.

MIELIPIDE	VASTINE JA TOIMENPITEET
7. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Lempäälän rajan tuntumassa olevan bio-kohteen yhteyteen on tavoitteena toteuttaa laajempia työpaikka-alueita. Lisäksi toimijalla on toiveena, että Linna- maalle jo toteutettu alue huomioitaisiin strategisessa yleiskaavassa työpaikka- alueena. 	Strategisen yleiskaavan tarkkuustasolla ei katsota tarkoituksenmukaiseksi osoittaa pie- nialaisia työpaikka-alueita. Haja-asutusaluei- den osalta kaavassa osoitetaan työpaikka- alueina ainoastaan maakuntakaavasta pe- räisin olevat elinkeinojen alueet.
8. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Tuntuu, että Vesilahden kasvua rajaa Pyhäjärvi, ja vähäinen kasvu on Lempäälästä päin itäosaan kuntaa. Mikäli olisi siltayhteys järven yli, voisi kasvua sijoittua tasaisemmin myös toiselle puolelle kuntaa.	Järven ylittävää siltaa on pohdittu kunnassa useita kertoja, toistaiseksi tuloksetta. Kaa- van tavoitevuosi on 2040, eikä maayhteyden osoittaminen sillan muodossa tuntunut rea- listiselta tavoitteelta osoittaa ehdotuksessa.
9. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Yrittäjiltä tulisi tiedustella, mitä tarpeita heillä on (mm. Viikarin bio-kohteen alueella).	Yritysyhdistykselle on sekä OAS-vaiheessa että luonnosaineistosta toimitettu lausunto- pyyntö.
10. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
On hyvä, että maapoliittisessa ohjelmassa huomioitu haja-asutuksen sallimi- nen jatkossakin.	Merkitään tiedoksi.
11. YLEISÖTILAISUUDESSA ANNETTU SUULLINEN MIELIPIDE (30.10.2025)	
Voisiko emätilatarkastelun ja mitoituksen määrittellä Maapoliittisessa ohjel- massa?	Kantatilalaskelmat, laskelman tilannevuosi ja mitoitus ovat rantaosayleiskaavatyössä rat- kaistavia asioita.